

Nr 4

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1961/62 under fjärde huvudtiteln, avseende anslagen inom försvarsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.
(1:a avd.)

1:o) **Inledning.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 1, s. 1—36 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961) föreslagit riksdagen att dels godkänna vad i berörda statsrådsprotokoll föreslagits rörande utgiftsram för det militära försvaret under budgetåren 1961/63, dels ock för budgetåret 1961/62 medgiva, att därest av beredskapsskäl värnpliktiga inkallas till repetitionsövning av större omfattning eller beredskapsövning eller ock av samma skäl andra särskilda åtgärder måste vidtagas, följande under riksstatens fjärde huvudtitel uppförda, av riksdagen maximerade anslag, nämligen Armén: Övningar m. m., Armén: Underhåll av tygmateriel m. m., Armén: Förhyrning av motorfordon m. m., Marinen: Övningar m. m. samt Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m., må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* (I: 7) och den andra inom andra kammaren av herrar *Senander* och *Hagberg* (II: 2), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar sig för att 1960 års försvarsutredning inriktar sitt arbete på en omorganisering av våra försvarskrafter till ett neutralitetsförsvar i huvudsaklig överensstämmelse med de principer som angivits i motiveringen,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Dahl* och *Lage Svedberg* (I: 187) och den andra inom andra kammaren av herr *Spångberg m. fl.* (II: 274), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att försvarskostnaderna budgetåret 1961/62 skall minskas från föreslagna 3 056 800 000 kronor till 2 856 800 000 kronor samt att en parlamentarisk utredning snarast må tillsättas med uppgift

att utreda och framlägga förslag om en ändamålsenligare försvarsorganisation med successiv minskning av försvarskostnaderna,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ewerlöf m. fl.* (I: 301) och den andra inom andra kammaren av herr *Hjalmarson m. fl.* (II: 368), i vilka hemställts, att riksdagen — under uttalande av att krigsförbandsvisa repetitionsövningar av i värnpliktslagen stadgad längd skall anordnas även under budgetåret 1961/62 — måtte besluta, att det av Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln äskade beloppet skall under respektive anslagstitlar uppräknas med sammanlagt 5 miljoner kronor och alltså upptagas till 3 061 800 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.* väckt motion (II: 362), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en nedbantning av de föreslagna försvarsutgifterna kommande budgetår med 800 miljoner kronor och nedskär bemyndigandekraven med 470 miljoner kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 2, II: 274, II: 368 och II: 362.

Huvudpunkterna i 1960 års försvarskommittés förslag sammanfattas sålunda. De allmänna grunder för det militära försvaret som fastställdes i 1958 års försvarsbeslut har i princip visat sig tillfredsställande. Planering och inriktning skall alltjämt fullföljas i överensstämmelse med detta beslut. Försvarskommittén förutsätter i enlighet härmed dels att tillägg skall utgå för teknisk fördyring (enligt 1958 års försvarsbeslut 2,5 %), dels ock att justering skall ske för löne- och prisförändringar. Försvarskommittén föreslår, att nyss angivna regler fortsättningsvis skall gälla jämväl i fråga om försvarsdepartementets kapitalbudget. Kommittén konstaterar, att avvägningen mellan försvarsgrenarna kräver ingående överväganden. Utredning härav bör vara fullföljd innan försvarsbeslut för budgetåret 1963/64 aktualiseras. I samband därmed bör nya överväganden göras rörande försvarets totalkostnader efter budgetåret 1962/63. Försvarskommittén har beräknat, att vid tillämpning av 1958 års riktlinjer på försvarshuvudtiteln och försvarsdepartementets kapitalbudget skulle utgifterna under dessa budgeter — i prisläget maj 1960 och med beaktande av beslutade lönehöjningar för statsanställda från den 1 januari 1961 — sammanlagt uppgå till 3 209 miljoner kronor för budgetåret 1961/62 och 3 288 miljoner kronor för budgetåret 1962/63. Med hänsyn till att ett avsevärt medelsbehov föreligger för att genomföra nödvändig upprustning av civilförsvaret och då kommittén funnit betydande osäkerhet i bedömningen av luftförsvarets framtida utformning, har kommittén reducerat de nyss angivna beloppen för det militära försvaret med 35 miljoner kronor för budgetåret 1961/62 och med 50 miljoner kronor för budgetåret 1962/63. Som framgått av det sagda förutsätter kommittén en gemensam ram för ut-

gifter för det militära försvaret under såväl driftbudgeten som kapitalbudgeten. Förskjutningar mellan dessa budgetar förutsättes kunna ske från år till år. I fråga om civilförsvaret förutsätter försvarskommittén, i avvaktan på närmare prövning, att ett belopp av omkring 20 miljoner kronor användes för förstärkning under budgetåret 1961/62.

Försvarskommitténs förslag — som innebär en icke obetydlig reell höjning av försvarsanslagen — är enhälligt. I fråga om storleken av utgiftsramen för det militära försvaret och huvudprinciperna för dennas beräkning under de två närmaste budgetåren föreligger alltså enighet mellan de demokratiska partierna i vårt land. Denna enighet rörande grunderna för vårt lands försvarspolitik är i sig själv en tillgång, icke minst därigenom att den utåt ådagalägger vårt folks orubbade föresats att värna sin frihet och sitt oberoende.

Enigheten i försvarskommittén är också ett uttryck för insikten om att kontinuitet och fasthet måste eftersträvas i anslagstilldelningen, när en liten nation som vår helt av egen kraft skall vidmakthålla ett verkningsfullt försvar. Att den totala anslagsramen anges för längre tid än ett budgetår samtidigt som det uttalas att planering och inriktning alltjämt skall fullföljas i enlighet med 1958 års riksdagsbeslut ger fortsatta möjligheter till långsiktplanering. Denna är ett villkor för att till förfogande ställda anslag skall ge största möjliga försvarseffekt. Planeringen underlättas också av fasta regler för beräkning av prisförändringar liksom av systemet med beställningsbemyndiganden.

Försvarskommittén har som grund för sina förslag redovisat bedömanden av de senaste årens utrikespolitiska, militärpolitiska och militärtekniska utveckling samt de samhällsekonomiska och statsfinansiella förändringarna under samma tid. I väsentliga hänseenden kan kommittén konstatera att bedömningarna blir desamma som år 1958. Det allmänna världspolitiska läget har icke förbättrats. Den militärtekniska utvecklingen fortskrider i oförminskat tempo. Den samhällsekonomiska expansionen kan antagas fortsätta i åtminstone samma takt som förutsattes 1958. Vad åter gäller den statsfinansiella utvecklingen torde nu möjligheterna att bedöma framtidsutsikterna vara något bättre än vid försvarsbeslutets tillkomst; för de närmaste åren tenderar utgifterna att öka snabbare än inkomsterna, varför en restriktiv utgiftspolitik är påkallad.

Försvarskommittén förutsätter icke någon ändring i målsättningen för det militära försvaret sådan denna angivits genom beslut vid 1948 och 1958 års riksdagar. Kommittén, som angivit den allmänna strategiska bakgrunden för totalförsvarets uppgifter, har icke funnit det möjligt att härutöver nu precisera någon gemensam målsättning för totalförsvaret, vilken enligt direktiven skulle tagas till utgångspunkt vid avvägningen mellan det militära försvarets och civilförsvarets kostnader. För egen del har departementschefen i anslutning härtill anfört följande.

För det militära försvaret bör målsättningen alltså vara, att det skall vara så sammansatt — inom given kostnadsram — samt kunna tillämpa en sådan strategi och taktik att vi pressar upp en angripares beräknade minsta insats för att besätta svenskt territorium till att bli så stor som möjligt. Härigenom vinnes den starkaste avhållande effekten på eventuellt förekommande aggressiva planer gentemot vårt land. Icke minst angeläget är härvid att beakta tidsfaktorns betydelse. Vidare måste vår krigsmakt kunna avvisa neutralitetskränkningar i ett läge då i vår omvärld pågår krig, i vilket vi icke indragits. Det finns enligt departementschefens mening anledning att betona angelägenheten av att frågor som rör totalförsvaret och dess utformning bedömes med utgångspunkt i en gemensam målsättning för våra försvarsansträngningar och en enhetlig strategisk grundsyn. Vårt totala försvar måste med utnyttjande av hela folkets värnkraft vara i stånd att ge uttryck åt folkets levande försvarsvilja.

Departementschefen kan ansluta sig till den bedömning försvarskommittén gjort beträffande de grundläggande förutsättningarna vid bestämmandet av våra försvarsutgifter. Departementschefen kan också förorda, att en utgiftsram för det militära försvaret under budgetåren 1961/63 bestämmas i enlighet med de riktlinjer försvarskommittén framlagt. Det bör understrykas, att detta innebär att arbetet på modernisering av krigsmakten samt höjd materiell och personell kvalitet fortsättes enligt de riktlinjer som angavs år 1958. En viss begränsning i fråga om materielanskaffningen blir dock erforderlig till följd av de minskningar med 35 respektive 50 miljoner kronor, som i enlighet med kommitténs förslag sker vid fastställandet av kostnadsramarna för budgetåren 1961/62 och 1962/63.

Försvarskommitténs förslag avser, såsom anförts, budgetåren 1961/63. Frågan om försvarets kostnadsram från och med budgetåret 1963/64 samt de budgetprinciper som då skall tillämpas anser kommittén böra bli föremål för nya överväganden. Kommittén framhåller att under överbefälhavarens ledning pågående samstudier och målutredningar bör bedrivas så att resultaten kan tjäna som underlag vid denna prövning. Departementschefen anser detta mycket angeläget. Utvecklingen av krigsmakten med anpassning till den vapentechniska utvecklingen i vår omvärld måste härvid ske med beaktande av vårt försvars uppgifter, av vilka några huvuddrag antytts i det föregående. Det gäller först och främst att åstadkomma ett realistiskt underlag för den prioritering som en begränsad kostnadsram ofrånkomligen framtvingar. För överskådlig tid finns det ingen anledning räkna med en radikalt annorlunda utformning av vårt försvar än den som nu är riktgivande. Ifrågakommande förändringar måste emellertid med hänsyn till den nödvändiga kontinuiteten i våra försvarsansträngningar bedömas få långsiktiga verkningar. Detta framhäver betydelsen av att besluten grundas på noggrann analys av hur största försvarseffekt erhålles inom

en given kostnadsram. Anpassningen måste ske med denna effekt som enda rimliga riktpunkt.

I försvarskommitténs uppdrag ingick, såsom redan nämnts, att överväga kostnaderna för civilförsvaret i samband med kostnadsramen för det militära försvaret. Kommittén — som erinrar om att totalförsvarets högsta ledning är under utredning — har icke ansett några påtagliga fördelar vara att vinna, i varje fall ej för närvarande, genom en gemensam utgiftsram för krigsmakten och för civilförsvaret. Från mera allmänna utgångspunkter har kommittén emellertid funnit det befogat att under den närmaste tiden göra en viss förskjutning från krigsmakten till civilförsvaret. Mot försvarskommitténs förslag i denna del har departementschefen icke någon erinran.

Att såsom försvarskommittén föreslagit konstruera en utgiftsram som omfattar utgifterna för det militära försvaret under såväl driftbudgeten som kapitalbudgeten är enligt departementschefens mening ändamålsenligt. Sannolikt är också, såsom såväl besparingsutredningen för försvaret som försvarskommittén antagit, en dylik åtgärd ägnad att medföra besparingar. Uppenbart är emellertid att om planering skall ske inom en gemensam totalram skärper detta kraven på ett intimt samarbete mellan de olika enheterna inom krigsmaktens högsta ledning. Av kommittén föreslagna åtgärder som uteslutande avser verksamheten under kapitalbudgeten behandlas vid anmälan av frågor rörande utgifterna under kapitalbudgeten (bil. 26).

De principiella riktlinjer försvarskommittén angivit för hur ändrade uppgifter och besparingar till följd av rationaliseringar bör påverka utgiftsramen för det militära försvaret kan departementschefen ansluta sig till. Såvitt på departementschefen ankommer skall departementschefen verka för att kommitténs intentioner i dessa hänseenden fullföljes. Departementschefen återkommer härtill i samband med frågan om bestämmandet av ramen för nästa budgetår. I detta sammanhang vill departementschefen dock erinra om att Kungl. Maj:t uppdragit åt försvarets prisregleringsdelegation att dels överarbeta riktlinjerna för prisregleringar med hänsyn till inrättandet av en gemensam ram för drift- och kapitalbudgeten, dels ock förutsättningslöst pröva frågan om mätning av förändringar i storleken av den fast anställda och den värnpliktiga personalens kontanta förmåner m. m.

Vad försvarskommittén föreslagit beträffande försvarsutgifternas anpassning till konjunkturpolitiken ger departementschefen sin anslutning. Departementschefen erinar om att, i enlighet med vad som uttalades vid anmälan av utgifterna under försvarshuvudtiteln till 1960 års statsverksproposition, Kungl. Maj:t under innevarande budgetår förbehållit sig att pröva åtskilliga anskaffningsfrågor genom att beställningsbemyndiganden som medgivits av riksdagen hållits till Kungl. Maj:ts disposition. Departe-

mentschefen förutsätter, att en dylik ordning skall tillämpas även fortsättningsvis. Nyss angivna åtgärder har visserligen betingats av andra skäl än konjunkturpolitiska, men det synes naturligt att även dessa skäl beaktas vid Kungl. Maj:ts prövning. Departementschefen avser att låta närmare undersöka i vilken ordning detta bör ske samt vilka andra åtgärder som kan påkallas för att tillgodose behovet av konjunkturpolitisk rörlighet.

Enligt sina direktiv har försvarskommittén haft att pröva de förslag och påpekanden som framförts av 1959 års besparingsutredning för försvaret i dess betänkande I (SOU 1960: 23). Försvarskommittén har funnit, att besparingsutredningens förslag är av sådan natur att de i flertalet fall kräver ytterligare detaljutredningar för att kunna genomföras. Försvarskommittén har därför inte ansett sig kunna ta hänsyn till dem vid bedömandet av kostnadsramen för försvaret. I den mån det visar sig, att besparingsförslagen efter ytterligare prövning kan genomföras utan menliga återverkningar på försvarseffekten, är de nettobesparingar som därvid kan uppkomma dock av sådan natur att de enligt försvarskommitténs mening bör medföra motsvarande nedskärning av gällande kostnadsram.

Departementschefen har lämnat en redogörelse för innehållet i besparingsutredningens förslag. Här må allenast framhållas följande.

I fråga om värnpliktsutbildningen ifrågasätter utredningen om icke tiden för första tjänstgöringen kan utan minskning av utbildningseffekten avkortas med 30 dagar bland annat genom att övningsuppehållet i anslutning till julhelgen förkortas. Vidare bör enligt utredningen tiden för repetitionsövningarna kunna jämkas nedåt med 5 dagar för varje övning — beträffande den tredje repetitionsövningen anses möjligheterna för en avkortning med 15 dagar böra undersökas. Ett genomförande av utredningens förslag i denna del beräknas av utredningen medföra årliga besparingar om sammanlagt 22 miljoner kronor.

Besparingsutredningens betänkande har remissbehandlats. Därvid har — från såväl militärt som civilt håll — med hänsyn till försvarseffekten ifrågasatts lämpligheten av att förkorta utbildningstiden för de värnpliktiga.

För prövning av, bland annat, de av besparingsutredningen aktualiserade frågorna rörande värnpliktsutbildningen har med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallats en särskild sakkunnig. Det har emellertid ansetts angeläget att en försöksverksamhet sker rörande den av besparingsutredningen aktualiserade frågan om avkortning av repetitionsövningarna. Departementschefen erinrar om att begränsade försök av denna art utförts redan under innevarande budgetår i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 26 februari 1960. För att kunna ernå tillförlitliga resultat bör emellertid försök bedrivas med samtliga repetitionsövningsförband vid armén och kustartilleriet. Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter och samråd med utredningsmannen har departementschefen därför funnit

att repetitionsövningarna vid armén och kustartilleriet under nästa budgetår bör försöksvis begränsas från 30 till 25 dagar. En begränsning av repetitionsövningsverksamheten på föreslaget sätt medför, att antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga nedgår med cirka 400 000. Såsom besparingsutredningen förutsatt torde en minskning av repetitionsövningarnas längd ej medföra begränsning av medelsbehoven under anslag till övningar samt intendentur- och tygmateriel m. m. Även när det gäller utgifterna under övriga värnpliktsberoende anslag torde — bland annat med hänsyn till att begränsningen kan förutsättas omfatta en lördag och en söndag — finnas anledning att beräkna besparingseffekten försiktigt och det synes enligt departementschefens mening icke realistiskt att räkna med nämnda besparingar under andra anslag än för värnpliktsavlöningar, mat-hållning och familjebidrag. Besparingarna under dessa anslag uppskattar departementschefen till ett avrundat belopp av 5 miljoner kronor.

Då departementschefen förordar, att 1960 års försvarskommittés förslag lägges till grund för statsmakternas beslut innebär detta, att utgångspunkten för bestämmandet av de militära utgifterna för nästa budgetår är det av kommittén angivna beloppet, 3 174 miljoner kronor i prisläget maj 1960 och med beaktande av beslutade lönehöjningar för statsanställda från och med den 1 januari 1961. Med hänsyn till den korta tid som stått till buds sedan kommitténs förslag offentliggjordes har det för nästa budgetår ej ansetts aktuellt med någon förskjutning mellan driftbudget och kapitalbudget. Utgångspunkterna vid budgetarbetet har alltså varit 3 000 miljoner kronor för driftbudgeten och 174 miljoner kronor för kapitalbudgeten.

I fråga om utgifterna under driftbudgeten har vid fixeringen av utgiftsramen för nästa budgetår hänsyn tagits till den förut nämnda besparingen om 5 miljoner kronor till följd av begränsningen av repetitionsövningarnas längd. Vidare har beaktats att förräntningskravet på statens kapitalfonder höjts från och med den 1 juli 1960 från $4\frac{1}{2}$ till $4\frac{3}{4}$ %, vilket beräknas medföra en merutgift av 1,8 miljon kronor. Detta belopp bör, i likhet med vad som gäller motsvarande höjning från och med innevarande budgetår, i prisregleringssammanhang och vid beräkning av ramen för försvarsutgifterna jämsställas med anslag till reglering av prisstegringar. För sistnämnda ändamål bör i avbidan på ytterligare prövning och erfarenheter rörande prisutvecklingen uppföras ett preliminärt belopp av 60 miljoner kronor, samma belopp som under innevarande budgetår. I förslaget till riksstat upptages i enlighet med det nu sagda försvarshuvudtiteln till $(3\ 000 - 5 + 1,8 + 60 =)$ 3 056,8 miljoner kronor.

Jämfört med innevarande års riksstat uppkommer enligt departementschefens förslag en ökning med $(3\ 056,8 - 2\ 962,8 =)$ 94 miljoner kronor. Om man bortser från anslagen till reglering av prisstegringar och täckning av lönehöjningar samt förutnämnda nedräkning med 5 miljoner kronor, utgör ökningen $(3\ 001,8 - 2\ 857,8 =)$ 144 miljoner kronor. Av sistnämnda

belopp motsvarar 103 miljoner kronor uppräknig för pris- och lönehöjningar, 3 miljoner kronor för innevarande budgetår verkställt engångs-avdrag för vissa i arbetslöshetsbekämpande syfte utförda översynsarbeten på örlogsfartyg och 1,8 miljon kronor höjt förräntningskrav på statens kapitalfonder, medan återstoden, 36,2 miljoner kronor, utgör en reell ökning i form av tillägg för teknisk fördyring.

Vad försvarskommittén föreslagit beträffande utgiftsramen för det militära försvaret innebär en minskning med 35 miljoner kronor om jämförelse göres med en fortsatt tillämpning av 1958 års riktlinjer. Myndigheternas förslag till äskanden, som uppgjorts med utgångspunkt i en dylik tillämpning, slutar på 3 049 miljoner kronor. I förhållande till myndigheternas förslag har därför skett reduktioner dels till i huvudsak de kostnadsramar för de olika försvarsgrenarna som överbefälhavaren förutsatt i sina direktiv för myndigheternas budgetarbete och i sitt yttrande över dessas petita-förslag, dels ock härutöver med 35 miljoner kronor i anslutning till försvarskommitténs rekommendation och med 5 miljoner kronor till följd av förkortade repetitionsövningar.

Försvarskommittén har inte tagit ställning i fråga om avvägningen mellan olika försvarsgrenar, dock har kommittén, efter erinran om att överbefälhavaren för nästa budgetår förutsatt en höjning av marinens kostnadsram med 20 miljoner kronor utöver vad som tidigare förutsatts, uttalat, att det skulle vara tillfredsställande om utrymme funnes för en viss höjning. För egen del har departementschefen, efter att ha inhämtat överbefälhavarens uppfattning, ansett sig böra föreslå, att begränsningen med 35 miljoner kronor skall ske på sådant sätt att i huvudsak anslag under flygvapnet reduceras i förhållande till äskandena. Enligt överbefälhavarens och chefens för flygvapnet mening bör reduceringen i sin helhet göras på anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. Departementschefen har i princip icke någon erinran häremot. Då departementschefen emellertid ansett sig böra föreslå att vissa andra anslag upptages till lägre belopp än de militära myndigheterna förutsatt, bör minskningen i förhållande till tidigare planer kunna begränsas till 23 miljoner kronor. Bland annat bör enligt departementschefens beräkningar anslaget till drift och underhåll av flygmateriel m. m. kunna begränsas utan inskränkning i det av flygvapenchefen föreslagna flygtidsuttaget.

För budgetåret 1962/63 bör, i avbidan på ytterligare överväganden, i materielplaneringen förutsättas minskningar med 30 miljoner kronor för anskaffning av flygmateriel m. m. och med 10 miljoner kronor för anskaffning av tygmateriel m. m.

Från och med budgetåret 1948/49 har riksdagen budgetårsvis medgivit, att vissa under fjärde huvudtiteln uppförda reservationsanslag må över-skridas enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, om av beredskapsskäl värn-

pliktiga inkallas till repetitionsövning eller till beredskapsövning eller om andra särskilda åtgärder av samma skäl måste vidtagas. Ett liknande be- myndigande synes erforderligt jämväl för nästa budgetår. Departements- chefen föreslår, att riksdagens medgivande härtill inhämtas.

Utskottet. Vid 1958 års B-riksdag fattades — på grundval av en mellan de fyra demokratiska partierna träffad överenskommelse — beslut om försvarshuvudtitelns utformning under de därpå följande 3—4 budgetåren. Beslutet innebar, att den ekonomiska ramen för fjärde huvudtitelns drift- budget fixerades till 2 700 miljoner kronor med utgångspunkt i budget- året 1958/59. Därutöver skulle försvarshuvudtiteln tillåtas stiga med i ge- nomsnitt 2,5 % årligen för teknisk utveckling. Vidare bestämdes att från och med budgetåret 1959/60 skulle utgå kompensation för löne- och pris- stegringar. Vid 1959 års riksdag fastställdes vissa regler för beräkningen av dessa kostnadsändringar.

På hemställan av förra årets riksdag tillsattes 1960 års försvarskommitté, som den 14 december samma år överlämnade betänkande i ämnet. I betän- kandet framlägges förslag rörande kostnaderna för det militära försvaret under budgetåren 1961/63 i fråga om såväl drift- som kapitalbudgeten. Be- tänkandet innehåller bland annat kommitténs bedömningar av de utrikes- politiska, militärpolitiska, militärtekniska, samhällsekonomiska och stats- finansiella förutsättningarna för bedömandet av försvarskostnaderna. Vidare framför kommittén synpunkter i fråga om innebörd och utform- ning av en kostnadsram för det militära försvaret, i fråga om faktorer av betydelse vid bestämmandet av en dylik kostnadsram samt synpunkter och förslag beträffande utnyttjandet av de medel, som anslås för det mili- tära försvaret och civiltförsvaret. Kommittén är enhällig i sina förslag.

Kommittén förutsätter icke någon ändring i målsättningen för det mili- tära försvaret, sådan denna angivits av 1948 och 1958 års riksdagar.

Den fortgående tekniska utvecklingen gör det enligt försvarskommittén icke möjligt att utan uppenbara vådor återgå till att fixera krigsmaktens ut- formning i en försvarsordning av tidigare gängse typ. Ej heller har det an- setts möjligt att för närvarande inrikta krigsmaktens utveckling för fram- tiden genom att organisatoriskt eller kostnadsmässigt binda en viss del eller vissa delar av krigsmakten. Kommittén har kommit till den slut- satsen, att de allmänna grunder för det militära försvaret, som fastställdes i 1958 års försvarsbeslut, ha i princip visat sig tillfredsställande. Plane- ring och inriktning böra enligt kommittén alltjämt fullföljas i överens- stämmelse med detta beslut.

Utskottet kan i likhet med departementschefen ansluta sig till den be- dömning, som försvarskommittén gjort beträffande de grundläggande för- utsättningarna vid bestämmandet av våra försvarsutgifter.

Genom de år 1958 antagna riktlinjerna för krigsmaktens utveckling an-

gavs en kostnadsram endast för fjärde huvudtitelns driftbudget. Utskottet delar uppfattningen om angelägenheten av att beslut om materielanskaffningar samordnas med motsvarande beslut om investeringar och att de långsiktiga anskaffningsplanerna bringas att omfatta även de senare. Utskottet anser det ur denna och andra synpunkter önskvärt och ändamålsenligt, att en samordning sker mellan driftbudgeten och kapitalbudgeten och vill därför tillstyrka, att en gemensam utgiftsram fastställs i enlighet med de riktlinjer, som försvarskommittén framlagt.

Såsom förut anförts skulle enligt 1958 års uppgörelse kostnaderna under driftbudgeten tillåtas stiga med i genomsnitt 2,5 % årligen för teknisk utveckling samt därutöver kompensation erhållas för löne- och prisstegringar. Utskottet delar försvarskommitténs av departementschefen biträdda uppfattning, att — för att bibehålla avsedd försvarseffekt — en fortsatt anslagshöjning för teknisk utveckling är erforderlig. Utskottet finner bärande skäl tala för att ifrågavarande tillägg för teknisk utveckling bör anknytas till kostnadsramen i dess helhet, d. v. s. även avse kapitalbudgeten. Härutöver skulle liksom nu är fallet justering ske för löne- och prisförändringar.

De principiella riktlinjer, som försvarskommittén angivit för hur ändrade uppgifter och besparingar till följd av rationaliseringar böra påverka utgiftsramen för det militära försvaret kan utskottet i likhet med departementschefen ansluta sig till.

Utskottet har icke något att erinra mot vad försvarskommittén föreslagit och departementschefen med anledning därav anført beträffande försvarsutgifternas anpassning till konjunkturpolitiken.

Försvarskommitténs förslag avser budgetåren 1961/63. Frågan om försvarets kostnadsram från och med budgetåret 1963/64 samt de budgetprinciper, som då skola tillämpas, anser kommittén böra bli föremål för nya överväganden. Under överbefälhavarens ledning pågående samstudier och målutredningar förutsättas skola bedrivas så, att resultaten kunna tjäna som underlag vid denna prövning. I likhet med departementschefen anser utskottet detta angeläget.

Vid fortsatt tillämpning under budgetåren 1961/62 och 1962/63 av 1958 års uppgörelse skulle enligt försvarskommittén kostnaderna under fjärde huvudtiteln uppgå till 3 035 respektive 3 110 miljoner kronor; beloppen ha härvid hänförts till prisläget maj 1960 med beaktande av beslutade lönehöjningar för statsanställda från och med den 1 januari 1961. Vid oförändrad kapitalbudget för det militära försvaret skulle för vardera budgetåret tillkomma 170 miljoner kronor. Med inräknande av nuvarande tillägg för teknisk fördyring även på kapitalbudgeten skulle de sammanlagda kostnaderna för det militära försvaret bli 3 209 miljoner kronor för budgetåret 1961/62 och 3 288 miljoner kronor för budgetåret 1962/63. Härtill kommer liksom hittills kompensation för eventuella pris- och lönestegringar.

Vid beräkningen av utgiftsramen för det militära försvaret under de

närmaste budgetåren framhåller försvarskommittén, att osäkerheten om tendenserna i den militärtekniska utvecklingen och i bedömningen av hur denna bör påverka utformningen av vårt framtida försvar i vissa fall är betydande. Särskilt gäller detta luftförsvaret. Dessa omständigheter motivera en viss återhållsamhet, i varje fall under de närmaste budgetåren. Utskottet anser sig kunna dela denna uppfattning men finner i likhet med kommittén angeläget, att utvecklingen uppmärksam följes, så att försvarseffekten icke minskas till följd av urholkning av krigsorganisationens reella innehåll.

Vad härefter beträffar avvägningen av kostnaderna mellan krigsmakten och civilförsvaret finner försvarskommittén på anförda skäl några påtagliga fördelar av att införa en gemensam ramhushållning för krigsmakten och civilförsvaret knappast vara att vinna — åtminstone icke för närvarande. En viss förskjutning bör dock under den närmaste tiden ske från krigsmakten till civilförsvaret.

Försvarskommittén har föreslagit en reducering av försvarets kostnadsram med 35 miljoner kronor för budgetåret 1961/62 och med 50 miljoner kronor för budgetåret 1962/63. I avvaktan på närmare prövning förutsätter kommittén, att ett belopp av omkring 20 miljoner kronor användes för förstärkning av civilförsvaret under budgetåret 1961/62.

De av försvarskommittén sålunda angivna huvudprinciperna för beräkningen av utgiftsramen för det militära försvaret anser utskottet böra godtagas. Kommitténs förslag innebär, att utgifterna för det militära försvaret böra upptagas med 3 174 miljoner kronor för budgetåret 1961/62 och med 3 238 miljoner kronor för budgetåret 1962/63 — beloppen hänföra till prisläget maj 1960 med beaktande av de förenämnda beslutade lönehöjningarna för statsanställda — dock att beloppen liksom hittills böra förändras med hänsyn till eventuella löne- och prisförändringar.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att försvarskommitténs förslag bör läggas till grund för beräkningen av kostnadsramarna för budgetåren 1961/63. Då någon förskjutning mellan driftbudgeten och kapitalbudgeten för nästa budgetår icke anses böra ifrågakomma, har för departementschefen utgångspunkterna vid budgetarbetet alltså varit 3 000 miljoner kronor för driftbudgeten och 174 miljoner kronor för kapitalbudgeten.

Vid den slutliga bestämningen av utgifterna under *driftbudgeten* för nästa budgetår har departementschefen avvikit från försvarskommitténs förenämnda beräkningar så till vida, att i det föreliggande förslaget driftbudgetens slutsumma dels minskats med 5 miljoner kronor till följd av föreslagen begränsning av repetitionsövningarnas längd, dels höjts med 1,8 miljon kronor, motsvarande höjt förräntningskrav på statens kapitalfonder. Härutöver beräknas tillkomma 60 miljoner kronor för reglering av prisstegringar. Detta innebär, att i förslaget till riksstat för nästa budgetår försvarshuvudtiteln uppförts med 3 056,8 miljoner kronor.

Utskottet vill i anslutning till det anförda erinra om att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 18 numera tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition nr 39, innebärande att repetitionsövningarna vid armén och kustartilleriet under nästa budgetår försöksvis begränsas från 30 dagar till 25 dagar. Under förutsättning av riksdagens bifall till detta utlåtande och då statsutskottet icke i övrigt har något att erinra mot departementschefens beräkning av försvarshuvudtiteln för nästa budgetår tillstyrker utskottet, att densamma upptages till förenämnda belopp av 3 056,8 miljoner kronor. Härav följer, att utskottet avstyrker motionerna I: 301 och II: 368.

Med hänsyn till vad utskottet i det föregående anført beträffande riktlinjerna för det militära försvarets utformning och den ställning, utskottet intagit till frågan om utgiftsramen för försvaret under budgetåren 1961/63, avstyrker utskottet motionerna I: 187 och II: 274, i vad de avse anslagsberäkningen, samt motionen II: 362. I vad sistnämnda motion avser kapitalbudgeten gör utskottet hemställan i sitt denna dag avgivna utlåtande angående utgifterna under denna budget.

Såsom i det föregående antytts har försvarskommittén i avsaknad av tillräckligt underlag ansett sig icke böra taga ställning till frågan om avvägningen mellan de olika försvarsgrenarna. Kommittén har dock uttalat, att det skulle vara tillfredsställande, om utrymme funnes för en viss höjning av marinens kostnadsram. Såsom av det följande närmare framgår kommer utskottet att tillstyrka av departementschefen förordad höjning i förhållande till vad som tidigare förutsatts beträffande marinens anslag till fartygsbyggnader m. m. och till anskaffning av vapenmateriel m. m.

Utskottet har i princip icke något att erinra mot att den i det föregående föreslagna begränsningen i fråga om materielanskaffningen med 35 miljoner kronor för nästa budgetår sker på sådant sätt att i huvudsak anslag under flygvapnet reduceras i förhållande till äskandena.

Utskottet har icke heller något att invända mot vad departementschefen anført beträffande materielplaneringen för budgetåret 1962/63.

Till frågan om beräkningen av de olika anslagen under försvarshuvudtiteln för nästa budgetår återkommer utskottet i det följande. Här må allenast erinras om att huvuddelen av ökningen under avlöningsanslagen sammanhänger med uppräknning från 1959 års till 1961 års lönenivå. En höjning med sammanlagt cirka 18 miljoner kronor beror på överföringar av avlöningskostnader från sakanslag.

Såsom av det föregående framgår är avsikten, att, innan försvarsbeslut för budgetåret 1963/64 aktualiseras, frågan om försvarets kostnadsram från och med nämnda budgetår samt de budgetprinciper, som då skola tillämpas, skola bli föremål för nya överväganden. Med hänsyn till det fortsatta utredningsarbete, som sålunda är att förvänta på ifrågavarande område, torde det i de förenämnda båda motionerna I: 187 och II: 274 fram-

ställda utredningsyrkandet ävensom motionerna I: 7 och II: 2 icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet tillstyrker, att Kungl. Maj:t jämväl för nästa budgetår bemyndigas medgiva, att vissa under fjärde huvudtiteln uppförda reservationsanslag må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas, om av beredskapsskäl värnpliktiga inkallas till repetitionsövning eller till beredskapsövning eller om andra särskilda åtgärder av samma skäl måste vidtagas. Utöver de av departementschefen därvid uppräknade anslagen böra tillkomma anslagen Marinen: Underhåll av fartyg m. m. och Flygvapnet: Övningar m. m.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 187 och II: 274 samt I: 301 och II: 368, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961 föreslagit rörande utgiftsram för det militära försvaret under budgetåren 1961/63;

II. att motionerna I: 7 och II: 2 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

III. att motionerna I: 187 och II: 274, i vad de icke behandlats under I., icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

IV. att motionen II: 362, såvitt nu är i fråga, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

V. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag för budgetåret 1961/62 medgiva, att därest av beredskapsskäl värnpliktiga inkallas till repetitionsövning av större omfattning eller beredskapsövning eller ock av samma skäl andra särskilda åtgärder måste vidtagas, följande under riksstatens fjärde huvudtitel uppförda, av riksdagen maximerade anslag, nämligen Armén: Övningar m. m., Armén: Underhåll av tygmateriel m. m., Armén: Förhyrning av motorfordon m. m., Marinen: Övningar m. m., Marinen: Underhåll av fartyg m. m., Flygvapnet: Övningar m. m. samt Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m., må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas.

Försvarsdepartementet

2:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 37 och 38), innebärande en anslagshöjning av 200 000 kronor med hänsyn till den omfattande utredningsverksamhet som kan förutses för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

3:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 38 och 39), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

Centrala förvaltningsmyndigheter

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSSTYRELSE

4:o) **Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7, s. 44—47) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets sjukvårdsstyrelse, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 260 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 115 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker, att en tjänst för desinfektör i Ag 10 överföres från sakanslag till förevarande anslag.

Departementschefen beräknar under förevarande anslag ett särskilt arvode om 600 kronor till organisationsföredragande inom sjukvårdsstyrelsen.

Vid anslagsberäkningen beaktar departementschefen, att innehavaren av en tjänst för kontorsbiträde i Ao 5 är förordnad å en tjänst för kanslibiträde i Ae 7. Till följd härav överföres avlöningskostnaderna för en befattningshavare i lönegrad 5 från avlöningsstatens ordinariepost till icke-ordinariepost.

Sjukvårdsstyrelsen bör framdeles inte äga anställa personal med utnyttjande av sakanslag. Styrelsen bör i stället beredas möjlighet att för tillfälliga arbetsuppgifter anställa personal med anlåtande av och inom ramen

för anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. För ändamålet beräknas för nästa budgetår ett belopp av 6 000 kronor.

Den under avlöningsanslagen uppförda anslagsposten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter beräknas — i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor — på samma sätt som för innevarande budgetår, d. v. s. så att den motsvarar omkring två procent av posterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän samt avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Anslagsposterna till rörligt tillägg påverkas av 1960 års lönerreglering. Ifrågavarande poster bör till följd härav uppräknas så att de motsvarar cirka 30 procent av posterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän, arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar och avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

I övrigt har räknats med löneklassförändringar, av riksdagen beslutad lönegradsuppflyttning och belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet, som icke har något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen och vad departementschefen i samband därmed anfört, hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsstyrelse, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	504 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	54 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	47 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	366 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	271 800
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 000
	<hr/>
	Summa kronor 1 260 000

b) till *Försvarets sjukvårdsstyrelse*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 260 000 kronor.

5:o) **Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 47 och 48), innebärande en anslagshöjning av 4 000 kronor huvudsakligen av automatisk natur, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets sjukvårdsstyrelse*: Om-

Kostnader för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

FORTIFIKATIONSFÖRVALTNINGEN

6:o) **Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9, s. 48—57) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 9 200 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 7 515 000 kronor.

Kungl. Maj:t har bemyndigat fortifikationsförvaltningen att inom ramen för den under avlöningsstaten uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anställa extra personal i högst lönegrad Ag 23 för tillfälliga eller nytillkommande arbetsuppgifter. För tillgodoseende av de mest angelägna personalbehoven vid centrala fortifikationsförvaltningen anser departementschefen, att nämnda anslagspost bör uppräknas med 250 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att pröva huruvida särskilda föreskrifter erfordras rörande utnyttjandet av ifrågavarande medel. Departementschefen förutsätter emellertid, att den föreslagna uppräknningen av anslagsposten skall göra det möjligt att anställa en förste byråintendent i Ag 23 vid administrativa byrån för organisations- och rationaliseringsuppgifter. Till följd härav räknar departementschefen inte med särskilt arvode till organisationsföredragande vid ämbetsverket. Vidare bör fortifikationsförvaltningen erhålla medgivande att vid ämbetsverkets markbyrå tills vidare anställa en extra byrådirektör i Ag 24 för markärenden, varvid en amanuens- eller byråsekreterartjänst vid byrån bör vakanthållas.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för uppflyttning av tjänster för två byråingenjörer i Ae 21 till förste byråingenjörer i Ae 23 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång (vid befästningsinspektionen) till kanslibiträde i Ae 7, varjämte förutsättes, att ytterligare en tjänst för byråingenjör i Ae 21 (med avlöning från byggnadsanslag) uppflyttas till förste byråingenjör i Ae 23.

Departementschefen räknar med att tre tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkommer vid ämbetsverket i utbyte mot samma antal tjänster i befordringsgången.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 2 december 1960 föreskrivit, att maskinanläggningarna vid IV. militärbefälsstaben och Stockholms för-

svarsområdesstab från och med den 1 februari 1961 skall anslutas till fortifikationsförvaltningens maskinanläggning. Beslutet innebär en väsentligt minskad personalorganisation. För den sammanslagna anläggningen beräknas sålunda sammanlagt 27 tjänster. Fortifikationsförvaltningen har bemyndigats att genomföra omorganisationen med anlåtande av tillgänglig personal vid ämbetsverket, IV. militärbefälsstaben och Stockholms försvarsområdesstab. I avbidan på anläggningens klassificering må enligt Kungl. Maj:ts beslut vikariatslön i lönegrad 17 tills vidare utgå till en maskinchef (ansvarsman) och i lönegrad 12 till en förste maskinist (biträdande ansvarsman). Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i enlighet med riksdagens bemyndigande framdeles — sedan klassificeringsgrupp fastställts — slutligt reglera ifrågavarande tjänsters lönegradsplacement. I övrigt har enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut för den sammanslagna anläggningen beräknats två förste reparatörer i A 10, sju reparatörer, 4 i A 9 och 3 i A 8, samt tretton värmeskötare i A 8 och tre eldare i A 7. Från och med nästa budgetår bör samtliga för anläggningen avsedda tjänster m. m. redovisas vid fortifikationsförvaltningen. Till följd härav räknar departementschefen med ett ökat medelsbehov av omkring 70 000 kronor under förevarande anslag. Arméns allmänna avlöningsanslag torde emellertid kunna nedräknas med åtminstone samma belopp.

Av fortifikationsförvaltningens anslag till forskningsverksamhet m. m. avses för innevarande budgetår enligt av Kungl. Maj:t fastställd stat för anslaget ett belopp av 350 000 kronor för fortifikatorisk rustningsplanläggning. Medlen avses för bestridande av vissa med verksamheten förenade avlöningar och arvoden samt omkostnader m. m. På de för innevarande budgetår fastställda personalförteckningarna för armén och marinen har Kungl. Maj:t emellertid vid militärbefälsstaber, kustartilleriförsvar och Stockholms örlogsvarv uppfört vissa för fortifikatorisk rustningsplanläggning avsedda extra tjänster, för vilka avlöningskostnaderna dittills bestritts av anslagsmedlen till fortifikatorisk rustningsplanläggning. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t den 30 juni 1960 föreskrivit, att av de för budgetåret 1960/61 anvisade medlen för fortifikatorisk rustningsplanläggning ett belopp av 300 000 kronor skall reserveras till Kungl. Maj:ts disposition.

Departementschefen finner det inte motiverat, att medel för fortifikatorisk rustningsplanläggning framdeles beräknas under särskilt reservationsanslag. Kostnaderna för verksamheten bör från och med nästa budgetår bestridas av fortifikationsförvaltningens avlönings- och omkostnadsanslag. Förenämnda tjänster vid regionalmyndigheter m. m. för fortifikatorisk rustningsplanlägningsverksamhet bör härvid överföras till att redovisas vid fortifikationsförvaltningen. Departementschefen beräknar under förevarande anslag ett belopp av omkring 400 000 kronor för verksamheten. Fortifikationsförvaltningen bör i anslutning härtill erhålla medgivande att

inom ramen för av Kungl. Maj:t fastställt belopp under avlöningsstatens icke-ordinarie post och på de särskilda villkor i övrigt som Kungl. Maj:t föreskriver anställa extra personal för arbetsuppgifter sammanhängande med fortifikatorisk rustningsplanläggning.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har vidare beaktats 1960 års lönerreglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet. I likhet med departementschefen finner utskottet, att kostnaderna för fortifikatorisk rustningsplanläggning från och med nästa budgetår böra bestridas från fortifikationsförvaltningens avlönings- och omkostnadsanslag. Departementschefens beräkningar av medelsbehovet härför under förevarande anslag och vad departementschefen i samband därmed anfört har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga.

Mot av departementschefen under förevarande punkt i övrigt föreslagna personalförändringar och verkställda anslagsberäkningar har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen, som föranledas av vad departementschefen anfört i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) fastställa följande avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	970 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	365 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	5 650 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 058 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	124 400
	<hr/>
	Summa kronor 9 200 000

c) till *Fortifikationsförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 9 200 000 kronor.

7:o) **Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10, s. 57 och 58) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 589 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 510 000 kronor.

Medel för fortifikatorisk rustningsplanläggning är för närvarande upptagna under fortifikationsförvaltningens anslag till forskningsverksamhet m. m. Vid anmälan av fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag i det föregående har departementschefen föreslagit, att kostnaderna för nämnda planlägningsverksamhet skall bestridas av verkets avlönings- och omkostnadsanslag. I enlighet härmed upptager departementschefen för nästa budgetår medel för omkostnader för verksamheten under förevarande anslag. Departementschefen beräknar medelsbehovet härför till 50 000 kronor.

I övrigt har departementschefen räknat med ett ökat medelsbehov under anslaget av 29 000 kronor för höjda städlöner och priser m. m.

Utskottet, som under närmast föregående punkt yttrat sig i ämnet, tillstyrker departementschefens beräkningar av medelsbehovet till fortifikatorisk rustningsplanläggning under förevarande anslag. Beräkningen av medelsbehovet i övrigt under anslaget tillstyrkes jämväl av utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 589 000 kronor.

8:o) **Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, s. 59) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 270 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 600 000 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t fastställd stat för anslaget skall 1 250 000 kronor avses för forskningsverksamhet och 350 000 kronor för fortifikatorisk rustningsplanläggning. För nästa budgetår har departementschefen emellertid — som framgår av det föregående — beräknat medel för den fortifikatoriska rustningsplanläggningen under fortifikationsförvaltningens anslag till avlöningar och omkostnader. Anslagsbenämningen å förevarande anslag bör till följd härav ändras till *Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet*. Vid utgången av budgetåret 1960/61 kvarstående reservation under den i staten för anslaget för nämnda budgetår upptagna anslagsposten till fortifikatorisk rustningsplanläggning bör ställas till Kungl. Maj:ts disposition och utnyttjas enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande.

Fortifikationsförvaltningen räknar med ett ökat medelsbehov av 20 000 kronor för forskningsverksamhet. Departementschefen biträder ämbetsverkets beräkningar.

Utskottet har under närmast föregående båda punkter tillstyrkt förslag av departementschefen rörande bestridande av kostnaderna för fortifikatorisk rustningsplanläggning. Utskottet har icke något att erinra mot att anslaget i anslutning härtill erhåller den av departementschefen förordade ändrade benämningen.

Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under anslaget har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 270 000 kronor.

9:o) **Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 60), innebärande en anslagsminskning av 110 000 kronor med hänsyn till reservationsmedelsbehållningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

10:o) **Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 60 och 61) hemställer utskottet, med erinran om att anslaget uppföres med allenast formellt belopp,

att riksdagen må till *Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

11:o) **Armétygförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, s. 61—76) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för armétygförvaltningen, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till inrättandet av föreslagen ekonomisektion vidtaga erforderliga övergångsåtgärder, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för armétygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med bud-

getåret 1961/62, dels ock till Armétygförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 27 550 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 24 000 000 kronor.

I fråga om vapenavdelningen föreslår departementschefen, att tjänster för en byrådirektör i Ae 24, avsedd för robotkontoret, samt en byråingenjör i Ae 21 och en ingenjör i Ae 17, avsedda för kontrollbyrån, tillkommer. Samtidigt bör vid kontrollbyrån utgå tjänster för en ingenjör i Ae 15, ett ingenjörbiträde i Ae 12, två tekniker i Ae 9, ett tekniskt biträde i Ae 7 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål samt vid provskjutningscentralen ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Departementschefen tillstyrker vidare, att en byrådirektörstjänst i Ae 24 överföres till försvarets forskningsanstalt.

Vid fordonsavdelningens fordonsbyrå bör tre tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål indragas.

Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles taga ställning till armétygförvaltningens förslag att den i fordonsbyråns stridsfordonssektion ingående projektdetaljen omorganiseras till sektion inom byrån.

Beträffande elektroavdelningen tillstyrker departementschefen inrättande av följande nya tjänster, nämligen vid telebyrån för en byråingenjör i Ae 21, vid radarbyrån för en förste byråingenjör i Ae 23, vid specialtekniska sektionen för en förste byråingenjör i Ae 23 samt vid kontrollsektionen för två byråingenjörer i Ae 19. Samtidigt bör sammanlagt nio tjänster vid avdelningen indragas, nämligen för fyra ingenjörer i Ae 15 (två vid telebyrån och två vid specialtekniska sektionen), fyra biträdande ingenjörer i Ae 13 (två vid telebyrån och en vid envar av specialtekniska sektionen och radarbyrån) samt ett tekniskt biträde i Ae 5 (vid ritkontoret).

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för uppflyttningar av tjänster för två byrådirektörer i Ao 24 till Ao 26, en byrådirektör i Ae 24 till Ae 26, en förste byråingenjör i Ae 23 till byrådirektör i Ae 24, en byråingenjör i Ao 21 till förste byråingenjör i Ao 23 samt en biträdande ingenjör i Ae 13 till assistent i Ae 15.

1956 års försvarsförvaltningssakkunniga har i samråd med riksräkenskapsverket avgivit förslag rörande handläggningen av kamerala ärenden inom armétygförvaltningen och flygförvaltningen. Enligt förslaget bör dessa ärenden koncentreras till en särskild ekonomisektion inom verkens administrativa byråer med en byrådirektör i lönegrad A 24 som sektionschef. Departementschefen biträder de sakkunnigas förslag att en särskild ekonomisektion på förslaget sätt och med angivna arbetsuppgifter skall organiseras inom armétygförvaltningens administrativa byrå från och med nästa budgetår. I huvudsak ansluter departementschefen sig till den av

de sakkunniga föreslagna personalorganisationen för ekonomisektionen. Departementschefen anser emellertid, att en av de för reseräkningsgranskning beräknade kontoristtjänsterna bör utbytas mot tjänst för kansliskrivare i A 10. Vid personalkontoret beräknar departementschefen vidare tre tjänster för kontorist i A 9 i stället för kanslibiträdestjänster i A 7. I enlighet härmed bör nya tjänster tillkomma för en byrådirektör i Ae 24, en assistent i Ae 17, en förste kansliskrivare i Ae 12 och fem kontorister i Ae 9, varvid följande tjänster bör utgå, nämligen för en kamrerare i Ao 23, en kamrerare i Ao 21, en assistent i Ae 15, två kontorsskrivare, en i Ao 13 och en i Ae 13, en kansliskrivare i Ao 10, ett kanslibitråde i Ao 7 och tre i Ae 7 samt två biträden för skriv- och kontorsgöromål. Indragningen av ordinarie tjänster torde ej kunna ske omedelbart. Möjlighet bör föreligga att föra sådan tjänst på övergångsstat. Kungl. Maj:t bör därför utverka riksdagens bemyndigande att i samband med genomförandet av föreslagna personalförändringar vidtagna erforderliga övergångsåtgärder.

Från och med nästa budgetår bör avlöningskostnaderna för viss kollektivavtalsanställd personal inom armétygförvaltningen överföras från saksanlag till avlöningsanslag. Till följd härav bör under förevarande anslag beräknas medel för avlöningar till 87 kollektivavtalsanställda arbetare vid armétygförvaltningens provskjutningscentral. Anslaget bör på grund härav uppräknas med 1 100 000 kronor, varvid anslaget till anskaffning av tygmateriel m. m. kan minskas i motsvarande mån. Förevarande avlöningskostnader bör upptagas under en särskild anslagspost Avlöningar till kollektivavtalsanställd personal.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag har vidare beaktats 1960 års lönereglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga.

Departementschefens förslag till personalförändringar syftar till att åstadkomma en kvalitativ förstärkning av den tekniska personalen inom i huvudsak oförändrad kostnadsram. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Departementschefen har framlagt förslag rörande handläggningen av kamerala ärenden inom armétygförvaltningen, innebärande att en särskild ekonomisektion inrättas inom verkets administrativa byrå jämte vissa därav föranledda personalförändringar. Utskottet har icke funnit anledning till erinran häremot. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med genomförandet av personalförändringarna vidtagna erforderliga övergångsåtgärder.

Utskottet anser skäl tala för att avlöningskostnaderna för viss kollektivavtalsanställd personal inom armétygförvaltningen redovisas under före-

varande anslag och där upptagas under en särskild post, varför utskottet tillstyrker förslaget härutinnan.

Mot kostnadsberäkningarna i övrigt har utskottet icke något att erinra. Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för armétygförvaltningen, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till inrättandet av den i förberörda statsrådsprotokoll föreslagna ekonomisektionen vidtaga erforderliga övergångsåtgärder;

c) fastställa följande avlöningsstat för armétygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 860 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	220 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 800
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	100 000
5. Avlöningar till kollektivavtalsanställd personal, <i>förslagsvis</i>	1 100 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	13 890 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 982 200
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	393 000
<u>Summa kronor</u>	<u>27 550 000</u>

d) till *Armétygförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 27 550 000 kronor.

12:o) *Armétygförvaltningen*: **Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, s. 76 och 77), innebärande en anslagshöjning av 205 000 kronor, avseende 10 000 kronor uppräknings av sjukvårdsposten med hänsyn till belastningen, 5 000 kronor flyttningersättningar, 55 000 kronor höjda löner m. m., 25 000 kronor prishöjningar m. m. samt 110 000 kronor överföring av kostnaderna för förhyrning av hålkortsmaskiner från anslaget Rationaliseringsförsök, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armétygförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 330 000 kronor.

13:o) **Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, s. 77 och 78), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

14:o) **Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 78), innebärande en anslagshöjning av 250 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 4 600 000 kronor.

15:o) **Armétygförvaltningen: Armétygförvaltningens anstalter: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 79 och 80), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar ävensom inrättande av tjänster för en förste förrådsförman i Ae 10 och en maskinist i Ae 9 föranledd anslagshöjning av 820 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för armétygförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	90 000
2. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	3 625 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 250 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	992 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	63 000
	<hr/>
	Summa kronor 8 020 000

b) till *Armétygförvaltningen: Armétygförvaltningens anstalter: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 8 020 000 kronor.

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

16:o) **Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19, s. 80—85) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för arméintendenturförvaltningen, att

tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 470 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 105 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker, att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål — avsedd för biträde åt överfältveterinären — överföres till arméstaben samt att en tjänst inrättas för assistent i Ae 17 vid förplägnadsbyrån, avsedd för uppgifter rörande livsmedelsanskaffning för andra myndigheters räkning.

Vid administrativa byrån bör en befattning för pensionerad officer i A: 24 utgå. Departementschefen föreslår, att i samband härmed en tjänst för byråassistent i Ae 19 inrättas. Det bör ankomma på innehavaren av tjänsten att bland annat vara organisationsföredragande. Till följd härav räknar departementschefen inte med särskilt arvode till sådan föredragande vid ämbetsverket. Departementschefen räknar vidare med att övergångsvis kvarstående tjänster för en ingenjör i Ae 16 och en kontorsskrivare i Ae 13, båda vid materielbyrån, utgår.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för uppflyttningar av tjänster för ett tekniskt biträde i Ae 7 till tekniker i Ae 9 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål till kanslibiträde i Ae 7, varjämte en tjänst för assistent i Ae 15 omvandlas till tjänst för ingenjör i samma lönegrad.

Departementschefen beräknar särskilda medel för en tjänst för förste byråingenjör i Ag 23 vid drivmedelsbyrån, avsedd för arbetsuppgifter avseende säkerhetsfrågor vid drivmedelshanteringen inom försvaret.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har vidare beaktats 1960 års löne reglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för arméintendenturförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	760 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	181 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	960
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 698 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	782 040
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	48 000
	Summa kronor 3 470 000

b) till *Arméintendenturförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 470 000 kronor.

17:o) **Arméintendenturförvaltningen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 85 och 86), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar föranledd anslagshöjning av 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arméintendenturförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 269 000 kronor.

18:o) **Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21, s. 87—90) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för arméintendenturförvaltningens anstalter, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för arméintendenturförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till *Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 945 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 370 000 kronor.

Departementschefen räknar med att två tjänster för förrådsförman i Ae 9 utgår.

En tjänst för kontorsbiträde i Ao 5 beräknas inte kunna besättas med formellt kompetent innehavare vid ingången av nästkommande budgetår, varför tjänsten bör utbytas mot tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång.

Den vid flygvapnets centralförråd för intendenturmateriel i Västerås bedrivna verksamheten skall enligt Kungl. Maj:ts beslut från och med den

1 juli i år inordnas i arméns centrala intendenturförråd. Enligt av arméintendenturförvaltningen i samråd med flygförvaltningen ingivet förslag avses för flygvapnet speciell materiel skola förrådshållas vid arméns intendenturförråd i Karlsborg. Departementschefen räknar med personalförstärkning vid nämnda förråd av en förrådsförmän i Ao 9 — överförd från flygvapnets förråd i Västerås — ett kanslibitråde i Ae 7 och två förrådsarbetare. Departementschefen beräknar medel härför under förevarande anslag. Förslag angående indragning av vissa för flygvapnets förråd i Västerås avsedda tjänster upptages i det följande. Åtgärden medför — förutom minskning av avlöningskostnaderna — att eljest erforderliga utgifter för nya lokaler kan undvikas.

Från och med nästa budgetår bör avlöningskostnaderna för viss personal vid arméns centrala intendenturanstalter och arméförbandens intendenturavdelningar överföras från sakanslag till avlöningsanslag. Avlöningskostnaderna för såväl tjänstemän som kollektivavtalsanställda vid intendenturanstalterna bör framdeles i sin helhet redovisas under förevarande anslag. I vad avser tjänstemannapersonalen utgöres den av en verkstadsförmän i Ae 12, tre förmän i Ae 10, en förmän i Ag 9, en eldare i Ae 7, ett kanslibitråde i Ag 7 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Den kollektivavtalsanställda personal vid intendenturanstalterna som är aktuell för överföring utgöres av 28 helårsarbetare. Avlöningskostnaderna för tjänstemannapersonalen och den kollektivavtalsanställda personalen kan beräknas uppgå till i runt tal 370 000 kronor, med vilket belopp arméns anslag till beklädnad m. m., mathållning m. m. och inventarier m. m. skall minskas.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag har vidare beaktats 1960 års löneroglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet anser skäl tala för att avlöningskostnaderna för viss personal vid arméns centrala intendenturanstalter och arméförbandens intendenturavdelningar redovisas under förevarande anslag, varför utskottet tillstyrker förslaget härutinnan. Departementschefens förslag i övrigt under förevarande punkt föranleder ej heller någon utskottets erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arméintendenturförvaltningens anstalter, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) fastställa följande avlöningsstat för arméintendenturförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> ...	11 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	18 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	53 000
4. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	2 100 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 340 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	397 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	26 000
	Summa kronor 3 945 000

c) till *Arméintendenturförvaltningen: Arméintendentur-
förvaltningens anstalter: Avlöningar* för budgetåret 1961/62
anvisa ett förslagsanslag av 3 945 000 kronor.

MARINFÖRVALTNINGEN

19:o) **Marinförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22, s. 90—111) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för marinförvaltningen, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till genomförandet av föreslagna personalförändringar för budgetåret 1961/62 beträffande marinförvaltningen vidtaga erforderliga övergångsåtgärder, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Marinförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 13 400 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 12 150 000 kronor.

1956 års försvarsförvaltningssakkunniga erhöll den 15 januari 1960 i uppdrag att i samråd med marinförvaltningen överse marinförvaltningens organisation och personalbehov i syfte att ernå en anpassning till ämbetsverkets sannolika uppgifter i marinens framtida organisation (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 151 f). Ett av de sakkunniga avgivet delförslag, innefattande ämbetsverkets vapenavdelning och helikoptersektion, innebär på längre sikt en sammanlagd årlig kostnadsbesparing av omkring 200 000 kronor under marinförvaltningens och marinens allmänna avlöningsanslag. De sakkunniga föreslår i korthet följande förändringar.

Robotkontoret, som för närvarande ingår som fristående enhet inom vapenavdelningen, skall ingå som sektion i avdelningens artilleribyrå. Vidare skall sjöartillerisektionen och kustartillerisektionen inom nämnda byrå

sammanslås till en sektion, benämnd artillerisektionen. Den genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1959 försöksvis inrättade eldledningssektionen inom artilleribyrån föreslås bli bestående. Vidare skall ammunitionssektionens ritkontor uppgå i mekaniska sektionens ritkontor, som bör avses för service åt alla artilleribyråns sektioner. Befattningarna som artilleridirektör, torpeddirektör och mindirektör föreslås skola utgå ur organisationen. I fråga om kontrollkontoret anser de sakkunniga slutligen, att anledning inte längre finnes att Kungl. Maj:t fastställer kontorets indelning. De sakkunnigas förslag innebär en minskning med sammanlagt 16 beställningar och tjänster inom vapenavdelningen. De sakkunniga har beräknat personalbehovet för helikoptersektionen, som anses vara i behov av en förstärkning med fyra befattningshavare. I avbidan på resultaten av den fortsatta översynen föreslås dock, att de nya tjänsterna ej tillkommer med mindre motsvarande tjänster hålles vakanta inom andra enheter. Slutligen föreslås en tjänst i 21 lönegraden tillkomma vid organisationskontoret.

Remissmyndigheterna har i huvudsak tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Marinförvaltningen har likaså i allt väsentligt biträtt förslaget. Enligt ämbetsverket föreligger emellertid behov av viss övergångstid, varierande i längd för de olika byråerna. Ämbetsverket föreslår, att minbyrån tills vidare får bibehålla den organisation byrån för närvarande har.

För egen del har departementschefen funnit försvarsförvaltningssakkunnigas förslag väl avvägt och kan till alla delar ansluta sig till vad de föreslagit såväl i fråga om organisatoriska förändringar som när det gäller personalförändringar. I likhet med de sakkunniga anser departementschefen, att beräknade nya beställningar och tjänster för helikoptersektionen bör tillgodoses inom ramen för befintliga beställningar och tjänster. I enlighet med de sakkunnigas förslag bör från och med nästa budgetår beställningar och tjänster tillkomma vid marinförvaltningen för en kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnant i Ao 26, en kommandörkapten av 2. graden eller major i Ao 24, två marindirektörer av 1. graden eller byrådirektörer i Ao 26, sju förste byråingenjörer i Ae 23, en byråingenjör eller byråintendent i Ae 21, fem byråingenjörer i Ae 19 samt ett kansli-biträde i Ae 7. Å andra sidan kan beställningar och tjänster indragas för två kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnanter eller marindirektörer av 1. graden i Ao 26, en kommandörkapten av 1. graden eller marindirektör av 1. graden i Ao 26, en kommandörkapten av 2. graden eller major eller marindirektör av 2. graden i Ao 24, en kapten i Ao 21, två byrådirektörer i Ao 24, tre ingenjörer i Ae 17, tre ingenjörer i Ae 15, tio biträdande ingenjörer i Ae 13, två ingenjörbiträden i Ae 12, en tekniker i Ae 10, en tekniker i Ae 9, tre tekniska biträden i Ae 7, ett tekniskt biträde i Ae 5 samt två biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Härutöver bör å marinens personalförteckningar beställningar tillkomma för en kommandörkapten av 1. graden i Ao 26, en major eller kapten (kust-

artilleriet) i Ao 24/21 samt två marindirektörer av 1. graden i Ao 26. Samtidigt kan å nämnda personalförteckningar indragas beställningar för två kommandörkaptener av 2. graden i Ao 24, en major i Ao 24, en kapten vid flottan i Ao 21, en löjtnant vid kustartilleriet i Ao 13/17 och en marindirektör av 2. graden i Ao 24. Departementschefen återkommer med slutlig hemställan härom främdeles vid anmälan av marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Departementschefen förutsätter i likhet med de sakkunniga, att den föreslagna utökningen vid marinförvaltningen med två flaggunderofficerare i Ao 13 vid flottan skall tillkomma utan statökning.

Departementschefen delar marinförvaltningens uppfattning att föreslagna organisations- och personalförändringar inte kan genomföras utan övergångstid. Behov torde uppkomma att föra ordinarie beställningar och tjänster på övergångsstat eller att vidtaga andra särskilda åtgärder. Med hänsyn härtill bör Kungl. Maj:t inhämta riksdagens bemyndigande att vidtaga erforderliga övergångsanordningar för organisationens genomförande.

Departementschefen har intet att erinra mot att normaliebyrån förstärkes med tjänster för en byråingenjör i A 19 och en ingenjör i A 17 under förutsättning att behovet kan tillgodoses genom omflyttning från andra enheter inom marinförvaltningen.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för uppflyttningar av tjänster för en förste byråingenjör i Ae 23 till byrådirektör i Ae 24, ett kanslibitråde i Ae 7 till kontorist i Ae 9 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång till kanslibitråde i Ag 7.

Departementschefen tillstyrker extraordinariesättning av tjänster för en byråintendent eller byråingenjör i Ag 21 och två kanslibiträden i Ag 7.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t bör utgå ur avlöningsstaten.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag har vidare beaktats 1960 års lönereglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga.

Utskottet ansluter sig till departementschefens förslag rörande organisatoriska förändringar och personalförändringar beträffande marinförvaltningens vapenavdelning och helikoptersektion. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga övergångsanordningar för organisationens genomförande.

Mot av departementschefen under förevarande punkt i övrigt föreslagna personalförändringar och verkställda anslagsberäkningar har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för marinförvaltningen, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till genomförandet av föreslagna personalförändringar för budgetåret 1961/62 beträffande marinförvaltningen vidtaga erforderliga övergångsåtgärder;

c) fastställa följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 252 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	145 000
3. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	65 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	6 720 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 020 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	198 000
	Summa kronor 13 400 000

d) till *Marinförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 13 400 000 kronor.

20:o) **Marinförvaltningen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23, s. 111—113) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 125 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 998 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 8 september 1960 föreskrivit, att kostnaderna för inventarier för kustartilleriets truppregister skall bestridas av anslaget *Marinen*: Inventarier m. m. Till följd härav beräknar departementschefen inte några medel för ändamålet under förevarande anslag.

Vid anslagsberäkningen har i övrigt beaktats av marinförvaltningen anmälda medelsbehov för höjda löner m. m., prisstegringar m. m., avloppsavgifter och ökad reseverksamhet.

Samtliga marinförvaltningens direkta utgifter för hålkortsmaskiner m. m. bör bestridas från förevarande anslag. Departementschefen har beaktat detta vid anslagsavvägningen.

Utskottet anser sig böra godtaga departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 125 000 kronor.

FLYGFÖRVALTNINGEN

21:o) **Flygförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24, s. 113—137) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för flygförvaltningen, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till inrättandet av föreslagen ekonomisektion vidtaga erforderliga övergångsåtgärder, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Flygförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 31 576 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 25 000 000 kronor.

Vid sin bedömning av personalbehovet för flygförvaltningen för nästa budgetår har departementschefen fäst särskilt avseende vid behovet av fortsatt kvalitativ förstärkning av den tekniska personalen. Strävandena bör emellertid inriktas på en kvalitativ förstärkning inom oförändrad eller sänkt kostnadsram. Utrymmet för en antalsmässig utökning av särskilt den tekniska personalen är däremot strängt begränsat.

Vad först angår flygplanavdelningen har departementschefen intet att invända mot att en kemisk sektion inrättas inom vapenbyrån genom ianspråktagande av befintliga tjänster. Ej heller har departementschefen något att invända mot att nuvarande bomb- och raketsektion framdeles benämnes ammunitionssektion. I fråga om de av flygförvaltningen för flygplanavdelningen föreslagna nya tjänsterna tillstyrker departementschefen inrättande av tjänster för en förste byråingenjör i Ae 23 vid flygplanbyrån och för en byråingenjör i Ae 19 vid motorbyrån. Flygplanbyråns ritkontor bör förstärkas med tjänster för en byråingenjör i Ae 19 och två ingenjörer i Ae 15, varvid tre ingenjörbiträden i Ae 12 och en tekniker i Ae 10 kan utgå. Departementschefen förutsätter vidare, att ett ingenjörbiträde i Ae 12 utgår vid vapenbyrån. Beträffande flygplanavdelningens försökscentral föreslår departementschefen inrättande av tjänster för två förste byråingenjörer i Ae 23 och två ingenjörbiträden i Ae 12, de två sistnämnda tjänsterna i utbyte mot kollektivavtalsanställda.

För elektroavdelningen tillstyrker departementschefen inrättandet av en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 för kontrollfrågor. I övrigt

föreslår departementschefen, att radarbyrån förstärkes med en byrådirektör i Ae 26 samt luftbevakningsbyrån med en byrådirektör i Ae 24 och en förste byråingenjör i Ae 23. Tjänster för ett ingenjörbiträde i Ae 12, fyra tekniker i Ae 10 (radarbyrån) och ett tekniskt biträde i Ae 7 (radiobyrån) bör vidare tillkomma i utbyte mot sex kollektivavtalsanställda. Departementschefen föreslår slutligen, att tjänster för en ingenjör i Ae 17 och en ingenjör i Ae 15 indrages vid elektroavdelningen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma vid vilka enheter dessa tjänster skall utgå.

Vad angår underhållsavdelningen tillstyrker departementschefen nya tjänster för en byrådirektör i Ae 26 och en byråingenjör i Ae 21 vid driftbyrån samt för en byråingenjör i Ae 21 vid centralsektionen. Departementschefen biträder vidare flygförvaltningens förslag till personalförändringar vid hålkortscentralen i Arboga. I enlighet härmed bör tjänster tillkomma för en byråintendent i Ae 21, en assistent i Ae 17, fem chefsoperatörer i Ae 13, en kontorsskrivare i Ae 13, en tekniker i Ae 10 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Tjänster för en byråassistent i Ae 19, en byråingenjör i Ae 19, ett ingenjörbiträde i Ae 12, två operatörer i Ae 9, fyra kanslibiträden i Ae 7 och fem operatörer i Ae 7 kan härvid indragas. Departementschefen tillstyrker vidare, att en expeditivakt i Ag 7 tillkommer vid underhållsavdelningen.

Departementschefen förutsätter, att två ingenjörbiträden i Ae 12 utgår vid driftbyrån.

Departementschefen har slutligen intet att erinra mot att befintliga tjänster vid avdelningen för förste driftingenjör, förste driftintendent, driftassistent och driftingenjör framdeles benämnas förste byråingenjör, förste byråintendent, byråassistent respektive byråingenjör.

Vad angår normaliebyrån biträder departementschefen den föreslagna förstärkningen av försvarets klassifikationscentral med tjänster för en förste byråingenjör i Ae 23, en ingenjör i Ae 17, en biträdande ingenjör i Ae 13 och en tekniker i Ae 10. För normaliebyrån i övrigt föreslås en ny tjänst för byråintendent i Ae 21.

För administrativa byrån föreslår departementschefen inrättande av tjänster för en kontorist i Ae 9 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Departementschefen tillstyrker vidare, att en tjänst för förrådsman i Ae 7 överföres till flygstaben.

Departementschefen föreslår, att en tjänst för byråchef i Be 1 inrättas för systemplaneringen. En beställning vid flygvapnet för flygdirektör av 1. graden i Ao 26 bör härvid indragas. Departementschefen framlägger förslag härom framdeles vid anmälan av flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Departementschefen tillstyrker vidare, att en tjänst för kanslibiträde i Ae 7 tillkommer vid systemplaneringen.

I det föregående under arméintendenturförvaltningens anstalters avlöningsanslag har erinrats om att den vid flygvapnets centralförråd för in-

tendenturmateriel i Västerås bedrivna verksamheten enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1960 skall inordnas i arméns centrala intendenturförråd från och med den 1 juli 1961. Till följd härav kan vid flygförvaltningens intendenturbyrå redovisade tjänster för en förrådsförman i Ao 9, fyra förrådsmän i Ae 7, ett kanslibitråde i Ae 7 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål utgå. Vidare kan en beställning för förvaltare i Ao 17 vid flygvapnet indragas. Departementschefen återkommer till denna fråga framdeles vid anmälan av flygvapnets allmänna avlöningsanslag.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för uppflyttningar av tjänster för två flygdirektörer av 2. graden eller byrådirektörer i Ao 24 till flygdirektörer av 1. graden eller byrådirektörer i Ao 26, en flygingenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i Ae 23 till flygdirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ao 24, en förste byråintendent i Ao 23 till byrådirektör i Ao 24, en byråingenjör i Ao 19 till Ao 21, ett tekniskt biträde i Ae 5 till Ae 7 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång till kanslibitråde i Ae 7, varjämte förutsättes, att benämningen av tjänsten för chef för centralplaneringen i Bo 1 ändras till byråchef och att en tjänst för byråassistent i Ao 19 ändras till tjänst för byråingenjör i samma lönegrad.

1956 års försvarsförvaltningssakkunniga har i samråd med riksräkenskapsverket avgivit förslag rörande handläggningen av kamerala ärenden inom armétygförvaltningen. Vid anmälan av armétygförvaltningens avlöningsanslag har departementschefen biträtt de sakkunnigas förslag att en särskild ekonomisektion skall organiseras inom armétygförvaltningens administrativa byrå. Departementschefen föreslår i likhet med de sakkunniga, att en särskild ekonomisektion med angivna arbetsuppgifter tillkommer jämväl inom flygförvaltningens administrativa byrå. Departementschefen ansluter sig i huvudsak till den av de sakkunniga föreslagna personalorganisationen för sektionen. Departementschefen anser emellertid, att två föreslagna biträdestjänster bör utbytas mot tjänster för kanslibitråde i A 7 (en för svenska och en för utländska leverantörräkningar) samt att en för reseräkningsgranskning beräknad kontoristtjänst bör utbytas mot kansliskrivare i A 10. Vid personalkontoret bör vidare tre tjänster för kontorist i A 9, avsedda för avlöningsuträkning, tillkomma i utbyte mot tjänster i A 7. I enlighet härmed bör tjänster tillkomma vid flygförvaltningen för en byrådirektör i Ae 24, en byråassistent i Ae 19, två assistenter i Ae 15, en förste kansliskrivare i Ae 12 och sex kontorister i Ae 9. Samtidigt bör följande tjänster utgå, nämligen för en kamrerare i Ao 21, två assistenter — en i Ao 17 och en i Ae 17 — en kontorsskrivare i Ao 13, två kansliskrivare — en i Ao 10 och en i Ae 10 — samt fem biträden för skriv- och kontorsgöromål. Indragningen av ordinarie tjänster torde ej kunna ske omedelbart. Möjlighet bör föreligga att föra sådan tjänst på övergångs-

stat. Kungl. Maj:t bör inhämta riksdagens bemyndigande att vidtaga erforderliga övergångsåtgärder för genomförande av ifrågavarande personalförändringar.

Från och med nästa budgetår bör avlöningskostnaderna för viss personal inom flygförvaltningen överföras från sakanslag till avlöningsanslag. Till följd härav beräknas under förevarande anslag medel för avlöningar till 95 innehavare av befattningar för tjänstemannapersonal som för närvarande avlönas över förrådstitel. Avlöningskostnaderna för dessa tjänster beräknas för nästa budgetår till i runt tal 1 300 000 kronor, med vilket belopp flygvapnets anslag till drift och underhåll av flygmateriel m. m. kan minskas. Den kollektivavtalsanställda personalen vid förrådsbyrån utgöres av 57 helårsarbetare. Jämväl avlöningskostnaderna — beräknade till 675 000 kronor — för denna personal bör överföras till förevarande anslag från anslaget till drift och underhåll av flygmateriel m. m. Slutligen bör under anslaget medel beräknas för avlöningar till kollektivavtalsanställd personal vid flygplanavdelningens försökscentral. Denna personal utgöres — efter den minskning som förutsatts i det föregående — av 119 helårsarbetare. Departementschefen beräknar ifrågavarande avlöningskostnader till i runt tal 1 300 000 kronor, med vilket belopp flygvapnets anslag till anskaffning av flygmateriel m. m. kan minskas. Sistnämnda anslag kan även minskas med belopp motsvarande avlöningskostnaderna för sex kollektivavtalsanställda arbetare vid elektroavdelningen, vilka i enlighet med vad som föreslagits i det föregående skall ersättas med tjänstemän.

Avlöningskostnader för kollektivavtalsanställd personal, som enligt vad som nu sagts skall överföras till förevarande anslag, bör redovisas under en särskild anslagspost Avlöningar till kollektivavtalsanställd personal.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag har vidare beaktats 1960 års lönereglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga.

Departementschefen har vid sin bedömning av personalbehovet för flygförvaltningen för nästa budgetår fäst särskilt avseende vid behovet av fortsatt kvalitativ förstärkning av den tekniska personalen, varvid strävandena inriktats på en kvalitativ förstärkning inom oförändrad eller sänkt kostnadsram. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Utskottet har vid sin behandling av armétygförvaltningens avlöningsanslag i det föregående tillstyrkt förslag om att inrätta en särskild ekonomisektion inom verkets administrativa byrå. Utskottet tillstyrker jämväl, att en dylik sektion organiseras inom flygförvaltningens administrativa byrå med härav föranledda personalförändringar enligt departementschefens förslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav påkallade övergångsåtgärder.

Utskottet anser sig vidare böra ansluta sig till departementschefens förslag om överförande av avlöningskostnaderna för viss personal inom flygförvaltningen från sakanslag till förevarande anslag.

Mot av departementschefen under förevarande punkt i övrigt föreslagna personalförändringar och verkställda anslagsberäkningar har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för flygförvaltningen, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till inrättandet av den i förberörda statsrådsprotokoll föreslagna ekonomisektionen vidtaga erforderliga övergångsåtgärder;

c) fastställa följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 550 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	118 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 880
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	748 000
5. Avlöningar till kollektivavtalsanställd personal, <i>förslagsvis</i>	1 975 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	17 260 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 487 120
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	430 000
	Summa kronor 31 576 000

d) till *Flygförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 31 576 000 kronor.

22:o) **Flygförvaltningen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25, s. 137—140) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 485 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 400 000 kronor.

Vid anslagsberäkningen beaktar departementschefen inträffade löne- och prisstegringar. Departementschefen beräknar även medel för personalök-

ning och för anståndstraktamenten. Med hänsyn till belastningen bör vidare sjukvårdsposten uppräknas med 35 000 kronor, medan bränsleposten bör kunna minskas med 15 000 kronor av samma anledning. Vid anslagsavvägningen har vidare beaktats, att kostnader för nya lokaler skall rymmas inom ramen för anslaget.

Departementschefen föreslår, att anslagsposten till reseersättningar inte längre skall vara maximerad.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot departementschefens förslag under förevarande punkt och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Flygförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 485 000 kronor.

23:o) **Flygförvaltningen: Datamaskiner m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 140), avseende flygförvaltningens hålkorts- och databehandlingsmaskiner vid hålkortscentralen i Arboga, hemställer utskottet, med erinran om att av anslaget 900 000 kronor utgöra engångs-utgifter,

att riksdagen må till *Flygförvaltningen: Datamaskiner m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 4 100 000 kronor.

Försvarskrafterna

FÖRSVARSTABEN

24:o) **Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 142 och 143), innebärande en anslagshöjning av 250 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

ARMÉN

AVLÖNINGAR M. M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

25:o) **Armén: Avlöningar till personal å reservstat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, s. 145 och 146), innebärande en anslagsminskning av 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

26:o) **Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33, s. 146) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 6 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 8 200 000 kronor.

Enligt beslut av 1960 års riksdag bestrides kostnaderna för avlöningar åt viss frivilligt tjänstgörande personal, vilka tidigare belastat försvarsgrenarnas anslag till avlöningar till personal i reserv och till värnpliktiga, från och med innevarande budgetår från försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag. Ifrågavarande kostnadsöverföring har emellertid icke beaktats vid anslagsberäkningarna för budgetåret 1960/61. Åtgärden beräknas medföra en kostnadsminskning under förevarande anslag av 2 600 000 kronor.

Merkostnaderna till följd av beslutade lönehöjningar uppgår enligt civilförvaltningens beräkningar till 400 000 kronor under förevarande anslag.

För egen del föreslår departementschefen med hänsyn till belastningen under budgetåret 1959/60, att anslagminskningen begränsas till 1 700 000 kronor. Därvid räknar departementschefen även med att kostnaderna för de premier för reservofficerarnas tjänstgöring, som beslutats av 1960 års riksdag, skall bestridas från förevarande anslag.

Utskottet anser sig böra godtaga departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 6 500 000 kronor.

27:o) **Armén: Rekryteringskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 147), innebärande en anslagshöjning av 30 000 kronor med hänsyn till medelsförbrukningen under budgetåret 1959/60, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

28:o) **Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 147 och 148), innebärande en av belastningen föranledd anslagshöjning av 875 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 000 kronor.

AVLÖNINGAR M.M. TILL VÄRNPLIKTIGA

29:o) *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36, s. 148 och 149) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 53 600 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 301 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 368 av herr *Hjalmarson m. fl.* hemställts, att riksdagen — under uttalande av att krigsförbandsvisa repetitionsövningar av i värnpliktslagen stadgad längd skall anordnas även under budgetåret 1961/62 — måtte besluta, att det av Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln äskade beloppet skall under respektive anslagslittlar uppräknas med sammanlagt 5 miljoner kronor och alltså upptagas till 3 061 800 000 kronor.

Motionerna innebära, vad förevarande anslag beträffar, att detsamma höjes med 1 400 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 52 500 000 kronor.

Inledningsvis har departementschefen upptagit fråga om avkortning av tiden för repetitionsövningarna vid armén och kustartilleriet. Departementschefen har därvid föreslagit en avkortning med fem dagar per övning, vilket innebär att antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid armén nedgår med cirka 375 000. Antalet tjänstgöringsdagar vid armén kommer därvid att minska med cirka 100 000 i förhållande till vad som beräknades för innevarande budgetår. De i anledning av ifrågavarande åtgärder uppkommande besparingarna beräknar departementschefen för arméns del till 2 400 000 kronor, varav 1 400 000 kronor under förevarande anslag och 1 000 000 kronor under anslaget *Armén: Matbällning*.

Trots den nu angivna nedgången av antalet tjänstgöringsdagar är — med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1959/60 — en höjning av anslaget erforderlig. Vidare bör medel beräknas under detta anslag för de premier för reservofficerarnas grundutbildning såsom värnpliktiga, vilka beslutats av 1960 års riksdag. På grund härav samt med beaktande av förenämnda överföring av vissa kostnader till annat anslag m. m. föreslår departementschefen, att förevarande anslag uppföres med 53 600 000 kronor.

Utskottet får erinra om att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 18 tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition nr 39, innebärande att tiden för repetitionsövningar vid armén och kustartilleriet under nästa budgetår avkortas

från 30 till 25 dagar. Till följd härav uppkommande besparingar beräknas till 1 400 000 kronor under förevarande anslag, till 1 000 000 kronor under anslaget Armén: Mathållning, till 100 000 kronor under anslaget Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga samt till 2 500 000 kronor under anslaget Familjebidrag.

Mot den verkställda anslagsberäkningen har utskottet icke något att invända.

Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört avstyrker utskottet det motionsvis gjorda yrkandet, såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 301 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 53 600 000 kronor.

SJUKVÅRD

30:o) **Armén: Sjukvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 149), innebärande en anslagshöjning av 100 000 kronor med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor.

RESEERSÄTTNINGAR M.M.

31:o) **Armén: Reseersättningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38, s. 150—152) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 10 420 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 17 000 000 kronor.

Civiltjänstverksamheten föreslår, att särskilda anslag anvisas för kostnaderna för militärmusikens resor m. m. och materiel. Departementschefen tillstyrker ämbetsverkets förslag. Departementschefen återkommer härtill i det följande.

Vidare föreslår civiltjänstverksamheten, att medel anvisas under ett särskilt för försvarsgrenarna gemensamt anslag för de värnpliktigas m. fl. fria resor m. m. jämlikt 3 och 10 §§ värnpliktsavlöningskungörelsen. Förslaget tillstyrkes av riksräkenskapsverket. Förslaget innebär en väsentlig förenkling av redovisningssystemet. Kungl. Maj:t har därför genom beslut den 21 oktober 1960 förordnat att för innevarande budgetår samtliga ifrågavarande kostnader skall redovisas under arméns anslag till reseersättningar m. m. För nästa budgetår föreslår departementschefen, att för ändamålet anvisas

ett särskilt anslag, som i riksstaten bör uppföras bland för försvaret gemensamma ändamål. I det följande återkommer departementschefen till denna fråga.

Medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår har civilförvaltningen beräknat till oförändrat 17 000 000 kronor. Ämbetsverket har därvid icke beaktat förenämnda kostnadsöverföringar till andra anslag. Vid bifall till förslagen om uppförande av nya anslag för militärmusikens resor m. m. och de värnpliktigas m. fl. fria resor m. m. samt om medel icke beräknas för krigshögskolans resor, uppkommer under arméns anslag till reseersättningar m. m. en kostnadsminskning, som departementschefen uppskattar till 6 580 000 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot att medel för militärmusikens resor m. m. och materiel samt för de värnpliktigas m. fl. fria resor m. m. jämlikt 3 och 10 §§ värnpliktsavlöningskungörelsen från och med nästa budgetår anvisas under särskilda anslag. Utskottet återkommer härtill i det följande.

Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag anser sig utskottet böra godtaga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 10 420 000 kronor.

EXPENSER M. M.

32:o) **Armén: Bränsle m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 153 och 154), innebärande en anslagshöjning av 600 000 kronor, varvid beaktats, bland annat, inträffade prisförändringar och den under år 1960 genomförda höjningen av städlönerna samt att hänsyn icke tagits till medelsbehovet för krigshögskolan, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Bränsle m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 18 600 000 kronor.

33:o) **Armén: Telefon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 154 och 155), innebärande en anslagsminskning av 110 000 kronor, varvid beaktats att medel för krigshögskolan icke upptagits under anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Telefon m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 990 000 kronor.

34:o) **Armén: Övriga expenser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 155), innebärande en anslagshöjning av 15 000 kronor, varvid förutsatts att expenskostnader för Karlskrona samt Göteborgs och Bohus—Hallands försvarsområden överföras från förevarande anslag till marinens anslag till övriga expenser m. m. samt räknats med prisförändringar m. m. och att medel för krigshögskolan icke upptagas under förevarande anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 105 000 kronor.

MATHÅLLNING M. M.

35:o) **Armén: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 42, s. 155—157) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 46 800 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 301 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 368 av herr *Hjalmarson m. fl.* hemställts, bland annat, att förevarande anslag höjes med 1 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 44 600 000 kronor. Arméintendenturförvaltningen har vid beräkning av anslaget utgått från att antalet tjänstgöringsdagar för nästa budgetår ökar. Vid bifall till departementschefens förslag i det föregående om avkortning av tiden för repetitionsövningarna vid armén med fem dagar per övning kommer antalet tjänstgöringsdagar i stället att minska (jfr anslaget *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga*). Den härvid uppkommande kostnadsbesparingen under förevarande anslag beräknar departementschefen till 1 000 000 kronor. Vidare har departementschefen i det föregående under avsnittet *Centrala förvaltningsmyndigheter* föreslagit, att vissa avlöningskostnader överföres från sakanslag till avlöningsanslag. Vid bifall till förslaget uppkommer en kostnadsminskning under arméns mathållningsanslag med 200 000 kronor.

Trots nu angivna kostnadsminskningar under förevarande anslag torde med hänsyn till prishöjningarna m. m. en betydande ökning av anslaget vara ofrånkomlig. Departementschefen beräknar medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 46 800 000 kronor.

Utskottet. Under erinran om vad utskottet under punkterna 1 och 29 anfört, får utskottet med avstyrkande av de i ämnet väckta motionerna, såvitt nu är i fråga, tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 301 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 46 800 000 kronor.

36:o) **Armén: Furagering.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 158 och 159), innebärande en anslagshöjning av 600 000 kronor i anledning av ökat antal underhållsdagar och höjda dagskostnader m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Furagering* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

37:o) **Armén: Beklädnad m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 44, s. 159—162) att dels till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 51 375 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å beklädnadsmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 15 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 51 300 000 kronor.

Arméintendenturförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 3 275 000 kronor, varav för ändrat antal tjänstgöringsdagar 550 000 kronor, för bristtäckning m. m. enligt antagna riktlinjer 100 000 kronor, för prishöjningar å materiel för bristtäckningar m. m. 900 000 kronor samt för prishöjningar i övrigt m. m. 1 725 000 kronor.

Departementschefen har i och för sig intet att erinra mot det äskade anslagsbeloppet. Departementschefens förslag i det föregående om överföring av vissa avlöningskostnader från sakanslag till avlöningsanslag innebär emellertid en kostnadsminskning under förevarande anslag av 3 200 000 kronor. Anslaget bör således uppföras med 51 375 000 kronor, innebärande en höjning med 75 000 kronor. Av anslaget bör 17 500 000 kronor avses för bristtäckning. Beloppet motsvarar den enligt antagna riktlinjer för budgetåret fastställda årskvoten, omräknad till prisläget i maj 1960. Av sistnämnda belopp åtgår huvuddelen för betalningsutfall å tidigare lämnade beställningsbemyndiganden. Vidare bör av anslaget för nästa budgetår 3 600 000 kronor beräknas för likvidering av beställningar av tyger för permissionsuniform för armén.

Arméintendenturförvaltningen har hemställt om beställningsbemyndigande om 18 miljoner kronor utöver anslaget för utläggande av beställningar å materiel som avses skola anskaffas enligt förut nämnda rikt-

linjer. Betalningsutfallet förutsättes för hela beloppet under budgetåret 1963/64. För egen del förordar departementschefen ett dylikt bemyndigande om 15 miljoner kronor.

Utskottet har i det föregående under avsnittet Centrala förvaltningsmyndigheter tillstyrkt, att vissa avlöningskostnader överförs från sakanlag till avlöningsanslag. Härigenom minskas medelsbehovet under förevarande anslag med 3 200 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 51 375 000 kronor samt att därav 17 500 000 kronor må avses för bristtäckning i enlighet med föreliggande riktlinjer och 3 600 000 kronor för likvidering av beställningar av tyger för permissionsuniform för armén. Vidare tillstyrker utskottet, att Kungl. Maj:t bemyndigas att utöver anslaget inom en kostnadsram av 15 000 000 kronor utlägga beställningar å beklädnadsmateriel i enlighet med departementschefens förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 51 375 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å beklädnadsmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 15 000 000 kronor.

38:o) **Armén: Inventarier m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45, s. 162—165) att dels till *Armén: Inventarier m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 6 900 000 kronor, dels och bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å förplägnadsmateriel för fältbruk samt å madrasser och kuddar av ny typ må utläggas inom en kostnadsram av sammanlagt 3 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 900 000 kronor.

Departementschefen förutsätter, att kostnaderna under anslaget för musikmateriel överföres till ett särskilt anslag. Departementschefen återkommer härtill i det följande. Vidare räknas — till följd av departementschefens förslag i det föregående om överföring av vissa avlöningskostnader från sakanlag till avlöningsanslag — med en kostnadsminskning under förevarande anslag av 80 000 kronor. Därjämte torde vid anvisande av särskilda medel för en gemensam krigshögskola uppkomma en ytterligare kostnadsminskning under anslaget av 15 000 kronor.

Av förevarande anslag bör för anskaffning av madrasser och kuddar av ny typ avses minst 300 000 kronor. Vidare räknar departementschefen med 200 000 kronor för standardhöjning av inventarier i vaktlokaler och

dagbefälsrum samt likaledes 200 000 kronor för anskaffning av vissa filter, för vilka medel förskötterats från anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. För anskaffning av förplägnadsmateriel för fältbruk bör kunna avses cirka 1 300 000 kronor. I övrigt tar departementschefen icke nu ställning till hur anslaget bör fördelas på skilda ändamål. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom vid utfärdande av dispositionsföreskrifter för anslaget.

I anslutning till arméintendenturförvaltningens begäran om beställningsbemyndigande för anskaffning av förplägnadsmateriel för fältbruk förordar departementschefen ett dylikt bemyndigande om 1 500 000 kronor utöver anslaget. Vidare föreslår departementschefen, att beställningar av madrasser och kuddar av ny typ får utläggas inom en kostnadsram av 1 500 000 kronor utöver anslaget.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt, vid behandlingen av arméns anslag till reseersättningar m. m. att kostnaderna för militärmusikens materiel anvisas under särskilt anslag samt under avsnittet Centrala förvaltningsmyndigheter överföring av vissa avlöningskostnader från sakanslag till avlöningsanslag. Nämda överföring innebär, att medelsbehovet under förevarande anslag minskas med 180 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 6 900 000 kronor med den av departementschefen för vissa ändamål angivna fördelningen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta rörande fördelningen i övrigt av anslagsmedlen.

Utskottet har icke något att erinra mot att Kungl. Maj:t bemyndigas att utöver anslaget inom en kostnadsram av sammanlagt 3 000 000 kronor utlägga beställningar å förplägnadsmateriel för fältbruk samt å madrasser och kuddar av ny typ.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Armén: Inventarier m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 6 900 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å förplägnadsmateriel för fältbruk samt å madrasser och kuddar av ny typ må utläggas inom en kostnadsram av sammanlagt 3 000 000 kronor.

39:o) **Armén: Tvätt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 165—167), innebärande en anslagshöjning av 160 000 kronor, varvid förutsatts i anslutning till förslag i det föregående under avsnittet Centrala förvaltningsmyndigheter att avlöningskostnader om 740 000 kronor överförs från förevarande anslag till avlöningsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Tvätt* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 060 000 kronor.

ÖVNINGAR M. M.

40:o) **Armén: Övningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 47, s. 167—169) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 38 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 36 500 000 kronor. Arméintendenturförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 3 020 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att arméintendenturförvaltningen icke synes ha beaktat den sänkning av drivmedelspriserna som skett mellan maj 1959 och maj 1960. Till följd härav bör enligt departementschefens beräkningar det av ämbetsverket äskade anslagsbeloppet kunna reduceras med i runt tal 900 000 kronor. Därjämte torde vid anvisande av särskilda medel för en gemensam krigshögskola en kostnadsminskning av cirka 450 000 kronor uppkomma under förevarande anslag. Anslaget för nästa budgetår skulle på grund härav vid bifall till arméintendenturförvaltningens förslag i övrigt behöva uppföras med, avrundat, 38 000 000 kronor. Departementschefen förutsätter emellertid att merkostnaderna till följd av att militärtaxan upphävts från och med den 1 juli 1960 skall inrymmas inom anslagsbeloppet. En viss reduktion av de av arméintendenturförvaltningen anmälda ökningarna av medelsbehovet synes därför ofrånkomlig.

Utskottet anser sig böra godtaga departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Armén: Övningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 38 000 000 kronor.

41:o) **Armén: Ökning av drivmedelslagringen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 170) hemställer utskottet med erinran om att anslaget uppföres med allenast formellt belopp,

att riksdagen må till *Armén: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

42:o) **Armén: Drivmedelsförråd m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 170 och 171), innebärande en anslagshöjning av 200 000 kronor för ökat underhåll av distributionsmateriel, varjämte vid anslagsberäkningen hänsyn tagits till att transportkostnaderna torde komma att

öka på grund av att militärtaxan upphävts från och med den 1 juli 1960, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

43:o) **Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 50, s. 171—173) att dels till *Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 3 250 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för drivmedelstjänsten i krig må utläggas inom en kostnadsram av 4 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 000 000 kronor.

Enligt riksdagens medgivanden har för budgetåren 1956/58, utöver beviljade anslag, beställningar av materiel för drivmedelstjänsten i krig fått utläggas inom en kostnadsram av 9 000 000 kronor. Medel för likvidering av dessa bemyndiganden har inräknats i de för budgetåren 1957/61 beviljade anslagen.

År 1958 har antagits riktlinjer för anskaffningen av drivmedelsutrustning för krigsorganisationen under budgetåren 1958/66. Anskaffning av drivmedelsmateriel skall enligt dessa ske till en sammanlagd kostnad av 22 miljoner kronor (prop. 1958: 110, s. 345).

Arméns fortlöpande motorisering och de av taktiken betingade ökade kraven på förbandens rörlighet och utspridning har enligt vad som upplysts medfört, att bristerna i fråga om drivmedelsutrustning för krigsorganisationen alltjämt är av stor omfattning. Bland annat har enligt vad departementschefen inhämtat behovet av distributionsmateriel (biltankar och tankkärror) för vissa stridande förband ökat kraftigt. Med hänsyn härtill finner departementschefen det angeläget att — inom ramen för gällande riktlinjer rörande anskaffning av ifrågavarande distributionsmateriel — vidtaga sådana åtgärder som kan underlätta täckande av föreliggande brister. För nästa budgetår bör därför utöver anslaget ett relativt stort beställningsbemyndigande medgivas. Härigenom torde genom utläggande av större beställningar i ett sammanhang ekonomiskt fördelaktigare villkor kunna erhållas. Vidare bör den föreslagna åtgärden medföra, att bristtäckningen kan ske snabbare. På nu anförda skäl föreslår departementschefen att anslaget för budgetåret 1961/62 uppföres med 3 250 000 kronor samt att bemyndigande lämnas att därutöver utlägga beställningar inom en kostnadsram av 4 000 000 kronor. Av anslaget bör i runt tal 3 050 000 kronor kunna avses för materiel för krigsorganisationen. Beträffande beställningsverksamheten förutsattes, att denna anordnas på sådant sätt att betal-

ningsutfallet fördelas i huvudsak jämnt på budgetåren 1962/64. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning besluta om anskaffningsverksamhetens inriktning.

Utskottet tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 3 250 000 kronor och att därav i runt tal 3 050 000 kronor må avses för materiel för krigsorganisationen. Vidare tillstyrker utskottet, att Kungl. Maj:t bemyndigas att utöver anslaget inom en kostnadsram av 4 000 000 kronor utlägga beställningar av materiel för drivmedelstjänsten i krig. Beträffande beställningsverksamheten förutsätter utskottet i likhet med departementschefen, att verksamheten anordnas på sådant sätt att betalningsutfallet fördelas i huvudsak jämnt på budgetåren 1962/64. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anskaffningsverksamhetens inriktning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 3 250 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för drivmedelstjänsten i krig må utläggas inom en kostnadsram av 4 000 000 kronor.

ANSKAFFNING OCH VÅRD AV HÄSTAR M. M.

44:o) **Armén: Remontering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51, s. 173—175) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 100 kronor.

Arméintendenturförvaltningen har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Under innevarande budgetår har medelinköpspriset för kallblodiga hästar beräknats till 3 300 kronor. Arméintendenturförvaltningen anser — med hänsyn till att hästpriserna visar stigande tendens — att medelinköpspriset för budgetåret 1961/62 icke bör beräknas lägre än till 3 500 kronor för ackorddraghästar och till 3 800 kronor för stamdraghästar.

För ackordridhästar beräknas inköpspriset öka från 3 300 till 4 000 kronor per häst. Enligt vad som under hand inhämtats har arméintendenturförvaltningen — då det visat sig praktiskt taget omöjligt att inköpa för ridbruk dresserade kallblodiga hästar — till det för kallblodshästar fastställda priset inköpt något inridna varmblodiga hästar. Med hänsyn till det pris som kunnat erläggas har emellertid dessa hästar varit av mindre

god kvalitet. För möjliggörande av inköp av varmblodiga ridhästar av bättre kvalitet samt eventuellt även av lämpliga kallblodiga hästar har inköpspriset för ackordridhästar höjts avsevärt mer än för draghästar.

Riksdagen godkände 1955 ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag om begränsning av arméns hästbestånd (SU 128, rskr. 300). Beslutet innebar, bland annat, att remontering av varmblodiga ackordridhästar icke vidare skulle äga rum. I avsaknad av närmare utredning av frågan huruvida det är nödvändigt att för fredsutbildningen avse varmblodiga ackordridhästar är departementschefen icke beredd tillstyrka, att medelinköpspriset för nämnda ackordhästar fastställles till högre belopp än för ackorddraghästar. I övrigt anser departementschefen sig kunna godtaga vad arméintendenturförvaltningen föreslagit. Departementschefen räknar således med att anslaget jämväl för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp, vilket dock bör fastställas till 1 000 kronor.

Utskottet. Arméintendenturförvaltningen har beräknat, att medelinköpspriset för nästa budgetår icke bör beräknas lägre än till 3 500 kronor för ackorddraghästar och till 3 800 kronor för stamdraghästar, vilket innebär höjningar med respektive 200 kronor och 500 kronor per häst. För ackordridhästar beräknas inköpspriset öka från 3 300 till 4 000 kronor per häst. Då det visat sig praktiskt taget omöjligt att inköpa för ridbruk dresserade kallblodiga hästar till det för kallblodshästar fastställda priset, har arméintendenturförvaltningen inköpt något inridna varmblodiga hästar. Med hänsyn till det pris, som kunnat erläggas, ha emellertid dessa hästar varit av mindre god kvalitet. För möjliggörande av inköp av varmblodiga ridhästar av bättre kvalitet samt eventuellt även av lämpliga kallblodiga hästar har inköpspriset för ackordridhästar höjts avsevärt mer än för draghästar. Med utgångspunkt i en minskning av remonteringen från 30 till 20 hästar beräknar arméintendenturförvaltningen, att medelsbehovet för inköp av ackordridhästar bör öka med $[20 \times (4\,000 - 3\,300 =)]$ 14 000 kronor.

Utskottet vill erinra om att från arméhåll har vid upprepade tillfällen under de senaste åren framhållits, att för fältskvadronerna den varmblodiga hästen är den mest lämpliga. Om sålunda priset på en varmblodig ackordridhäst skulle ligga något högre än priset på en för ridbruk mindre lämplig kallblodig häst, bör enligt utskottets mening hänsyn tagas till hästens lämplighet för sitt ändamål.

Mot den verkställda anslagsberäkningen har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Remontering* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

45:o) **Armén: Uttagning av hästar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, s. 175), innebärande en av belastningen föranledd anslagsminskning av 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Uttagning av hästar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

46:o) **Armén: Veterinärvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, s. 175 och 176), innebärande en anslagsminskning av 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

47:o) **Armén: Hundväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, s. 176 och 177), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 71 000 kronor.

TYGMATERIEL M. M.

48:o) **Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 55, s. 177—180) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 350 000 000 kronor, dels ock till *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 317 000 000 kronor.

Armétygförvaltningen (arméförvaltningen) har för budgetåren 1947/60 bemyndigats att beställa tygmateriel m. m. för 3 313,950 miljoner kronor, häri icke inräknade medel, som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln för budgetåren 1954/58 och från anslaget *Reglering av prisstegringar* för budgetåret 1959/60. För att bestrida kostnaderna för ifrågavarande beställningar har anvisats tillhoppa 2 666,690 miljoner kronor. I sistnämnda belopp har inräknats ett belopp av 2,940 miljoner kronor, som ställts till förfogande enligt beslut av Kungl. Maj:t den 16 maj 1957. Den 30 juni 1960 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (3 313,950 — 2 666,690 =) 647,260 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndiganden lämnats till ett belopp av 445 miljoner kronor, medan 351 miljoner kronor anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1961 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av (647,260 + 445,0 — 351,0 =) 741,260 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1960 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i

runt tal 486 miljoner kronor, häri inräknat ett bemyndigandebelopp om 75 miljoner kronor som stod till Kungl. Majt:s disposition, icke utnyttjade.

Den av riksdagen godkända kostnadsramen för anskaffning av tygmateriel m. m. för armén under budgetåren 1960/67 utgör — frånräknat outnyttjade belopp under tidigare budgetår — (2 647,5 — 21,5 =) 2 626 miljoner kronor i prisläge maj 1959 (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 223).

Genom beslut den 4 november 1960 har Kungl. Maj:t bemyndigat arméförförvaltningen att för anskaffning av luftvärnsrobot typ Hawk anlita beställningsbemyndiganden under anslaget Flygvapnet: Luftförsvarsrobot. Härvid har bland annat förutsatts, att tillgången på betalningsmedel under förevarande anslag skall minska med sammanlagt 42 miljoner kronor under budgetåren 1961/63. Efter närmare överväganden har departementschefen funnit det lämpligt att nyssnämnda belopp i sin helhet fråndrages årskvoten för budgetåret 1961/62 i arméns tygmaterielplan. På grund härav och med hänsyn till den kostnadsram departementschefen för nästa budgetår räknar med för armén föreslår departementschefen, att för anskaffning av tygmateriel m. m. uppföres ett anslag för budgetåret 1961/62 av 317 miljoner kronor samt fastställs en kostnadsram för budgetåren 1961/68 uppgående till 2 684,5 miljoner kronor i enlighet med följande sammanställning.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)								Summa
		1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	
<i>1960 års kostnadsram (budgetåren 1960/67)</i>										
Årskvoter enligt 1960 års statsverksprop.	21,5	351	360	366	376	381	391	401	—	2 647,5
Justering till prisläge maj 1960	—	—	+ 9	+ 9	+ 9	+ 9	+ 9	+ 9	—	+ 54
Anskaffning av luftvärnsrobot	—	—	— 42	—	—	—	—	—	—	— 42
Överföring av avlöningskostnader	—	—	— 1,1	— 1	— 1	— 1	— 1	— 1	— 1	— 7,1
Anpassning till kostnadsram ¹ Reservationsmedelsförbrukning under budgetåret 1959/60 ²	—	—	— 8,9	— 10	—	—	—	—	—	— 18,9
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	— 14	—	—	—	—	—	—	—	—	— 14
<i>1961 års kostnadsram (budgetåren 1961/68) i prisläge maj 1960</i>	7,5	—	317,0	364	384	389	399	409	415	2 684,5

¹ Avser arméns totala kostnadsram.

² Årskvoten för budgetåret 1959/60 355 miljoner kronor. Nettoutgiften för sagda budgetår (sedan hänsyn tagits till bl. a. överföring från anslaget till reglering av prisstegringar) i runt tal 369 miljoner kr.

Härvid har förutsatts dels att bidrag till försvarets forskningsanstalt skall i mån av behov alltjämt utgå från anslaget, dels ock — i anslutning till departementschefens förslag i det föregående (jfr armétygförvaltningens avlöningsanslag) om överföring av vissa avlöningskostnader från saksanslag till avlöningsanslag — att avlöningskostnader om i runt tal en miljon kronor icke skall belasta anslaget från och med nästa budgetår. Såsom inledningsvis anförts bör årskvoten för budgetåret 1962/63 i kostnadsramen reduceras.

Beställningsbemyndigandet för budgetåret 1961/62 bör i anslutning till den av departementschefen föreslagna kostnadsramen upptagas till 350 miljoner kronor. Anskaffningsverksamhetens inriktning torde i sedvanlig ordning få bestämmas av Kungl. Maj:t.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1962 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (741,260 + 350 — 317 =) 774,260 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Utskottet. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 351 miljoner kronor. Enligt godkänd kostnadsram för budgetåren 1960/67 utgör årskvoten för budgetåret 1961/62 360 miljoner kronor eller, omräknat till aktuellt prisläge, 369 miljoner kronor. Departementschefen föreslår, att anslaget bestämmas till 317 miljoner kronor. Till ett belopp av 42 miljoner kronor sammanhänger den föreslagna reduktionen med den beslutade anskaffningen av luftvärnsroboten Hawk, som totalt beräknas till 107 miljoner kronor. Utskottet finner riktigt, att, då ifrågavarande anskaffning delvis innebär ersättning av luftvärnsartilleri, densamma frånräknas förevarande anslag och att anslaget till luftförsvarsrobot uppräknas med motsvarande belopp.

Anslagsminskningen i övrigt föranledes av anpassning till arméns totala kostnadsram samt av viss överföring av avlöningskostnader.

Mot anslagsberäkningen i övrigt har utskottet icke heller något att erinra. Detsamma gäller det föreslagna beställningsbemyndigandet av 350 miljoner kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 350 000 000 kronor;

b) till *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 317 000 000 kronor.

49:o) **Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 180 och 181), innebärande en anslagshöjning av 2 110 000 kronor, hemställer utskottet, med erinran om att höjningen i stort sett uppgår till samma belopp som de beräknade kostnadsstegringarna under anslaget,

att riksdagen må till *Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 68 700 000 kronor.

50:o) **Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57, s. 181), innebärande en anslagsminskning av 250 000 kronor med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 4 250 000 kronor.

51:o) **Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 181), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

HEMVÄRNEN

52:o) **Armén: Hemvärnets avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59, s. 182—184) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för hemvärnets, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för hemvärnets, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till *Armén: Hemvärnets avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 960 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *Torsten Andersson* väckt motion (I: 91), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte ge uttryck åt sin önskan, att sådana åtgärder vidtages, som möjliggör att rikshemvärnschefen i likhet med militärbefälhavare m. fl. må vara generalmajor i lönegrad Bo 5 eller Bo 4.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 740 000 kronor.

För chefen för hemvärnets stridsskola föreslås skola inrättas en beställning i Ao 24 och en tjänst för förrådsman i Ae 7.

Med hänsyn till de arbetsuppgifter m. m. som åvilar kretshemvärnscheferna, hemvärnscheferna och kompanicheferna och med beaktande av löneutvecklingen under de senaste åren anser departementschefen, att en omreglering av arvodena åt dessa personalkategorier bör ske. Årsarvodena bör sålunda utgå med följande belopp (inom parentes anges nu gällande belopp),

	Kronor
nämligen	
för kretshemvärnschef	200 (nu 150)
för hemvärnschef	
i hemvärnsområde med högst 50 hemvärnsmän	400 (nu 240)
i hemvärnsområde med högst 100 hemvärnsmän	400 (nu 360)
i hemvärnsområde med 101—150 hemvärnsmän	600 (nu 360)
i hemvärnsområde med över 150 hemvärnsmän	600 (nu 480)
för kompanichef	200 (nu 150)

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga ändringar av hemvärnskungörelsen.

Vidare har vid anslagsberäkningen beaktats löneklassuppflyttningar m. m. samt 1960 års lönereglering.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot av departementschefen föreslagna personalförändringar och höjda arvoden till angivna personalkategorier inom hemvärdet, tillstyrker den gjorda anslagsberäkningen.

Vad beträffar det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet erinra om att en motion i samma syfte väcktes vid 1959 års riksdag. I sitt över motionen avgivna, av riksdagen godkända utlåtande nr 101 framhöll utskottet, att utskottet fann ärendet vara av den natur, att framställning i ämnet borde komma från vederbörande myndighet och därefter beredas av Kungl. Maj:t. Utskottet vidhåller alltjämt denna sin uppfattning och avstyrker alltså den föreliggande motionen.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring av personalförteckningen för hemvärdet, som föranledes av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) fastställa följande avlöningsstat för hemvärdet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	132 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	74 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	643 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	36 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	72 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000
	<hr/>
Summa kronor	960 000

c) till *Armén: Hemvärnets avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 960 000 kronor.

II. att motionen I: 91 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

53:o) **Armén: Hemvärnets omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, s. 184), innebärande en anslagshöjning av 7 000 kronor avseende reseersättningar och expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 690 000 kronor.

54:o) **Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 185), innebärande en anslagshöjning av 25 000 kronor på grund av prisstegringar och införandet av allmän varuskatt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kronor.

55:o) **Armén: Hemvärnets övningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, s. 185 och 186), innebärande en anslagshöjning av 100 000 kronor avseende krigsspel, ungdomsutbildning och prisstegringar m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets övningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 2 150 000 kronor.

56:o) **Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 186), innebärande en anslagshöjning av 110 000 kronor på grund av prisstegringar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 4 510 000 kronor.

MARINEN

AVLÖNINGAR M. M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

57:o) **Marinen: Avlöningar till personal å reservstat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, s. 187), innebärande en anslagshöjning av 3 000 kronor på grund av beslutade lönehöjningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 135 000 kronor.

58:o) **Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 187 och 188), innebärande en anslagshöjning av 150 000 kronor, varvid beaktats beslutade lönehöjningar, förut nämnda överföring av avlöningskostnaderna för viss frivilligt tjänstgörande personal till annat anslag samt anslagsbelastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

59:o) **Marinen: Rekryteringskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, s. 188), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

60:o) **Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68, s. 188 och 189), innebärande en anslagshöjning av 350 000 kronor, varav 310 000 kronor till beslutade lönehöjningar och 40 000 kronor till avlönanande av personal i eldningstjänst, motsvarande 46 arbetsmånader, vilken sistnämnda kostnadsökning motsvaras av minskning under arméns motsvarande anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 785 000 kronor.

AVLÖNINGAR M.M. TILL VÄRNPLIKTIGA

61:o) **Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 69, s. 189 och 190) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 11 200 000 kronor.

Vidare har i de förenämnda båda likalydande motionerna I: 301 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 368 av herr *Hjalmarson m. fl.* hemställts, bland annat, att förevarande anslag höjes med 100 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 11 000 000 kronor.

Förslaget i det föregående om avkortning av tiden för repetitionsövningarna vid kustartilleriet med fem dagar per övning innebär en minskning av det eljest beräknade antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid marinen under nästa budgetår med 28 575. Den härmed sammanhängande kostnadsminskningen under förevarande anslag beräknar departementschefen till 100 000 kronor.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med 11 200 000 kronor. Departementschefen anser således, att anslagshöjningen kan begränsas till 200 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkterna 1 och 29 i det föregående anfört om avkortning av tiden för repetitionsövningarna får utskottet med avstyrkande av de i ämnet väckta motionerna, såvitt nu är i fråga, tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 301 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 11 200 000 kronor.

SJUKVÅRD

62:o) **Marinen: Sjukvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70, s. 190), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Sjukvård* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 960 000 kronor.

RESEERSÄTTNINGAR M. M.

63:o) **Marinen: Reseersättningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, s. 190 och 191), innebärande en anslagsminskning av 1 565 000 kronor, varvid beaktats att kostnaderna för militärmusikens resor m. m. samt de värnpliktigas fria resor m. m. jämlikt 3 och 10 §§

värnpliktsavlöningskungörelsen överförs från försvarsgrenarnas reseanslag till särskilda anslag ävensom att medel i särskild ordning anvisas för en gemensam krigshögskola, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 735 000 kronor.

EXPENSER M. M.

64:o) **Marinen: Bränsle m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 72, s. 191 och 192), innebärande oförändrad medelsanvisning, varvid beaktats pridförändringar, höjda städlöner, bortfallet av kostnaderna för sjökrigshögskolan samt anslagsbelastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Bränsle m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 7 600 000 kronor.

65:o) **Marinen: Telefon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, s. 192), innebärande en anslagshöjning av 25 000 kronor, varvid medel förutsatts icke skola beräknas för sjökrigshögskolan under anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Telefon m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 125 000 kronor.

66:o) **Marinen: Övriga expenser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, s. 193), innebärande en anslagshöjning av 20 000 kronor, varvid räknats med dels, i enlighet med vad som anförts i det föregående under arméns motsvarande anslag, att expenskostnader vid Karlskrona samt Göteborgs och Bohus-Hallands försvarsområden överförs från arméns till marinens anslag till övriga expenser m. m., dels ock att medel ej beräknas för sjökrigshögskolan, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 380 000 kronor.

MATHÅLLNING

67:o) **Marinen: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 75, s. 193—195) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 15 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 14 500 000 kronor.

Departementschefen föreslår — med beaktande jämväl av prishöjningar och ändrat antal tjänstgöringsdagar — att anslaget uppföres med 15 500 000 kronor. Den minskning av medelsbehovet som uppkommer genom avkortning av repetitionsövningarna vid kustartilleriet kan antas bli obetydlig och bör i stort sett inte påverka anslagsbeloppet.

Utskottet tillstyrker den verkställda anslagsberäkningen och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 15 500 000 kronor.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

68:o) **Marinen: Beklädnad m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 76, s. 196 och 197), innebärande en anslagshöjning av 720 000 kronor, avseende ändrat antal tjänstgöringsdagar, anskaffning av skyddsbeklädnad, höjda löner, omräkning och prisstegringar m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 7 620 000 kronor.

69:o) **Marinen: Inventarier m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 77, s. 197—199) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 380 000 kronor. Departementschefen räknar med att kostnaderna för köksutrustning till befästningsanläggningar m. m. bestrides från förevarande anslag. Däremot förutsätter departementschefen, att kostnaderna under anslaget för musikmateriel överföres till ett särskilt anslag. Departementschefen återkommer härtill i det följande. Inom den föreslagna anslagsramen bör det vara möjligt att i viss omfattning tillgodose anmälda behov av inventarier m. m. för nytillkommande lokaler. Departementschefen räknar med att även kostnaderna, beräknade till 30 000 kronor, för ersättning av inventarier, som förstörts vid brand den 26 juli 1959 vid sjökrigsskolan, skall rymmas inom anslaget.

Utskottet, som vid behandlingen i det föregående av arméns anslag till reseersättningar m. m. tillstyrkt, att särskilt anslag anvisas för militärmusikens materiel, finner sig böra godtaga departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Inventarier m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

70:o) **Marinen: Tvätt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, s. 199), innebärande en anslagsminskning av 45 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Tvätt* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 130 000 kronor.

ÖVNINGAR M. M.

71:o) **Marinen: Övningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 79, s. 200) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 23 300 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 23 000 000 kronor.

Med hänsyn till den kostnadsram som departementschefen för nästa budgetår räknar med för marinen föreslår departementschefen, att förevarande anslag uppföres med 23 300 000 kronor. Härvid har förutsatts dels att övningskostnaderna för sjökrigshögskolan icke skall bestridas från detta anslag, dels ock att avlöningskostnader om i runt tal 80 000 kronor icke skall belasta detta anslag från och med nästa budgetår. Vidare har beaktats, att vissa merkostnader torde uppkomma under anslaget till följd av att militärtaxan upphävts från och med den 1 juli 1960.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot departementschefens förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 23 300 000 kronor.

72:o) **Marinen: Drivmedelsförråd m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80, s. 201), innebärande en anslagsminskning av 260 000 kronor, varvid förutsatts, att avlöningskostnader om i runt tal 340 000 kronor icke skola belasta anslaget från och med nästa budgetår samt hänsyn tagits till att kostnaderna för transporter torde komma att öka på grund av att militärtaxan upphävts från och med den 1 juli 1960, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

73:o) **Marinen: Anskaffning av drivmedelsutrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81, s. 201 och 202), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

74:o) **Marinen: Materialförråd m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 202), innebärande en anslagsminskning av 260 000 kronor, varvid förutsatts att avlöningskostnader om cirka 280 000 kronor icke skola belasta anslaget från och med nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Materialförråd m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

75:o) **Marinen: Hundbevakningstjänsten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, s. 202 och 203), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

FLYTANDE MATERIEL, VAPENMATERIEL M. M.

76:o) **Marinen: Fartygsbyggnader m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 84, s. 203—207) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å fartyg m. m. inom en kostnadsram av 370 000 000 kronor, dels ock till *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 92 500 000 kronor.

För budgetåren 1947/60 har riksdagen medgivit utläggande av beställningar å fartyg m. m. inom en kostnadsram av 1 306,516 miljoner kronor, häri icke inräknade medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln och från anslaget *Reglering av prisstegringar*. Såsom betalningsmedel har under samma tid anvisats 1 052,255 miljoner kronor. Härvid har inräknats *dels* ett belopp av 15,8 miljoner kronor, som genom beslut den 5 juni 1959 överförts från reservationsanslaget *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.*, *dels* belopp av 0,9 miljon kronor och 2,3 miljoner kronor som genom beslut den 18 juni 1959 och den 5 juni 1959 överförts från anslagsposten 2 till anslagsposten 1 under staten för ifrågavarande anslag. Den 30 juni 1960 var således beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 306,516 — 1 052,255 =) 254,261 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har riksdagen anvisat 88,5 miljoner kronor i betalningsmedel, medan ytterligare bemyndiganden icke medgivits. Där- emot har Kungl. Maj:t för nyssnämnda budgetår liksom för budgetåren 1958/60 av riksdagen bemyndigats besluta om ändrat ianspråktagande av tidigare lämnade bemyndiganden. Enligt hittills meddelade beslut kommer

alltså den 30 juni 1961 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (254,261 — 88,500 =) 165,761 miljoner kronor att icke vara täckta av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1960 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 98 miljoner kronor icke utnyttjade.

För anskaffning av fartyg m. m. under budgetåren 1960/67 har riksdagen godkänt en kostnadsram av 574,5 miljoner kronor i prisläget maj 1959 (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 252).

Inom den totalram departementschefen för nästa budgetår räknar med för marinen synes en uppräknig möjlig av årskvoten budgetåret 1961/62 i den år 1960 godkända kostnadsramen för fartygsbyggnader m. m. vid marinen. Departementschefen föreslår därför, att kostnadsramen för budgetåren 1961/68 fastställs till 607,1 miljoner kronor i enlighet med den i det följande intagna sammanställningen samt, i anslutning härtill, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages till 92,5 miljoner kronor.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår hemställt om beställningsbemyndigande till ett belopp av 78 miljoner kronor. Bemyndigandet för-

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)							Summa	
		1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67		1967/68
<i>1960 års kostnadsram (budgetåren 1960/67)</i>										
Årskvoter enligt 1960 års statsverksproposition	—	88,5	80	73	77	80	86	90	—	574,5
Justering till prisläge maj 1960	—	—	+ 1,9	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2	—	+ 11,9
Anpassning till kostnadsram ¹	—	—	+ 10,6	—	—	—	—	—	—	+ 10,6
Reservation från budgetåret 1959/60	+ 1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 1,6
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	—	-88,5	—	—	—	—	—	—	+ 97	+ 8,5
<i>1961 års kostnadsram (budgetåren 1961/68) i prisläge maj 1960</i>	1,6	—	92,5	75	79	82	88	92	97	607,1

¹ Avser marinens totala kostnadsram.

utsättes skola utnyttjas för bland annat påbörjad anskaffning av torpedbåtar och attackubåtar, som kostnadsberäknats till sammanlagt (99 + 225 =) 324 miljoner kronor enligt, såvitt framgår, prisläget i maj 1959. Ett bifall till förslaget skulle innebära, att statsmakterna i realiteten binder sig för anskaffningar till vida större belopp än beställningsbemyndigandet. Enligt departementschefens mening bör, när fråga är om sammanhängande anskaffningar, bemyndigandet i princip omfatta totalkostnaderna. Vad

beträffar ifrågavarande fartygsbyggnader, vilka har upptagits i den av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande (jfr prop. 1960:1, bil. 6, s. 252—253) fastställda anskaffningsplanen för fartygsbyggnader m. m. för budgetåren 1960/67, synes de, såvitt nu kan bedömas, vara förenliga med den kostnadsram departementschefen föreslagit för budgetåren 1961/68. Beställningsbemyndigandet för nästa budgetår bör därför i anslutning till departementschefens förenämnda principuttalande avvägas så att det inrymmer — förutom återstående kostnader för den påbörjade anskaffningen av jaktubåtar (17 miljoner kronor enligt prisläget maj 1959) — totalkostnaderna för 6 torpedbåtar och 6 attackubåtar. Det erforderliga bemyndigandet beräknar departementschefen på grund härav till 370 miljoner kronor. Beslut om igångsättande av förenämnda fartygsbyggnader torde — sedan projekteringsarbetet avslutats och mera exakta kostnadsberäkningar utarbetats — få meddelas av Kungl. Maj:t, som därvid även bör få taga ställning till vilka anskaffningar i övrigt som kan rymmas inom det för nästa budgetår föreslagna bemyndigandebeloppet.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1962 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(165,761 + 370,0 - 92,5 =) 443,261$ miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Utskottet. Försvarskommittén har framhållit, att den inriktning av marinen, som anges i marinplan 60, bör giva en god grund för bestämmandet av det materiella innehållet i materielanskaffningsplanerna för marinen. Inom fastställd totalram bör det enligt kommittén prövas, huruvida möjligheter finnas att utan föregripande av kommande avvägningar successivt öka materielanskaffningen för marinen.

Enligt fastställd långsichtsplan är årskvoten under anslaget för nästa budgetår 80 miljoner kronor eller, omräknat till aktuellt prisläge, 82 miljoner kronor. Departementschefen föreslår en höjning — utöver tidigare planer — av årskvoten för nämnda budgetår med 10,5 miljoner kronor till 92,5 miljoner kronor. Under hänvisning till vad 1960 års försvarskommitté anfört tillstyrker utskottet den föreslagna höjningen, som är avsedd att åstadkomma förbättrad likviditet under anslaget för att därigenom bland annat undvika förseningar vid framtagandet av nya ubåtar.

Utskottet tillstyrker jämväl det äskade beställningsbemyndigandet av 370 miljoner kronor och har icke något att erinra mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å fartyg m. m. inom en kostnadsram av 370 000 000 kronor;

b) till *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 92 500 000 kronor.

77:o) **Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 85, s. 207—210) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å vapenmateriel m. m. inom en kostnadsram av 75 000 000 kronor, dels ock till Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m. för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 71 300 000 kronor.

Marinförvaltningen har — sedan bemyndiganden om i runt tal 3,083 miljoner kronor indragits enligt beslut av Kungl. Maj:t den 28 februari 1958 — för budgetåren 1947/60 erhållit bemyndiganden att utlägga beställningar till ett belopp av 836,486 miljoner kronor, häri icke inräknade medel som överförts från tolfte huvudtiteln och från anslaget Reglering av prisstegringar. I betalningsmedel har 755,829 miljoner kronor anvisats. Vid utgången av budgetåret 1959/60 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(836,486 - 755,829 =)$ 80,657 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har anvisats ett beställningsbemyndigande om 67,5 miljoner kronor. Då i betalningsmedel samma belopp anvisats, kommer således vid utgången av innevarande budgetår enligt hittills meddelade beslut beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(80,657 + 67,5 - 67,5 =)$ 80,657 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1960 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 64 miljoner kronor icke utnyttjade.

För anskaffning av vapenmateriel m. m. under budgetåren 1960/67 har riksdagen godkänt en kostnadsram av 447 miljoner kronor i prisläget maj 1959 (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 255).

Inom den kostnadsram departementschefen för nästa budgetår räknar med för marinen synes, liksom beträffande fartygsbyggnader, en uppräknning möjlig av årskvoten för budgetåret 1961/62 i den år 1960 för anskaffning av vapenmateriel m. m. godkända kostnadsramen. Departementschefen föreslår under beaktande härav, att kostnadsramen för budgetåren 1961/68 fastställs till 474 miljoner kronor i enlighet med sammanställningen å s. 65. I anslutning härtill bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med 71,3 miljoner kronor. Härvid har såsom framgår av sammanställningen förutsatts, att avlöningskostnader om i runt tal 0,4 miljon kronor skall överföras till avlöningsanslag.

Beställningsbemyndigandet för nästa budgetår bör bestämmas till 75 miljoner kronor. Anskaffningsverksamhetens inriktning inom ramen för detta bemyndigande torde liksom tidigare få bestämmas av Kungl. Maj:t.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1962 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(80,657 + 75,0 - 71,3 =)$ 84,357 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)								Summa
		1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	
<i>1960 års kostnadsram (budgetåren 1960/67)</i>										
Årskvoter enligt 1960 års statsverksproposition	—	67,5	62,5	56	60	64	67	70	—	447
Justering till prisläge maj 1960	—	—	+1,6	+1,3	+1,4	+1,5	+1,6	+1,7	—	+9,1
Överföring av avlöningskostnader	—	—	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-2,8
Anpassning till kostnadsram ¹	—	—	+7,6	—	—	—	—	—	—	+7,6
Reservation från budgetåret 1959/60	+5,8	—	—	—	—	—	—	—	—	+5,8
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	—	-67,5	—	—	—	—	—	—	+74,8	+7,3
<i>1961 års kostnadsram (budgetåren 1961/68) i prisläge maj 1960</i>										
	5,8	—	71,3	56,9	61	65,1	68,2	71,3	74,4	474

¹ Avser marinens totala kostnadsram.

Utskottet. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 67,5 miljoner kronor. I gällande långsiktplan har årskvoten för nästa budgetår upptagits till 62,5 miljoner kronor. Departementschefen föreslår, att anslaget för sistnämnda budgetår uppföres med 71,3 miljoner kronor. Detta innebär en höjning av andra orsaker än prisändringar m. m. med 7,6 miljoner kronor. Under hänvisning till vad 1960 års försvarskommitté i ärendet anfört tillstyrker utskottet den äskade medelsanvisningen.

Utskottet tillstyrker även det föreslagna beställningsbemyndigandet av 75 miljoner kronor, att utnyttjas på sätt departementschefen förordat.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å vapenmateriel m. m. inom en kostnadsram av 75 000 000 kronor;

b) till *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 71 300 000 kronor.

78:o **Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, s. 211), innebärande en anslagsminskning av 100 000 kronor, varvid beaktats att marinverkstäderna i Karlskrona skola ombildas till ett statligt aktiebolag samt behovet av att genomföra

teknisk rationalisering vid marinens övriga anläggningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

79:o) **Marinen: Bidrag till sjövärnskåren.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, s. 212), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Bidrag till sjövärnskåren* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 330 000 kronor.

FLYGVAPNET

AVLÖNINGAR M. M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

80:o) **Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 90, s. 213), innebärande en anslagshöjning av 5 000 kronor bland annat med hänsyn till beslutade lönehöjningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

81:o) **Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 91, s. 213 och 214), innebärande en anslagsminskning av 400 000 kronor, varvid räknats med, å ena sidan, en merkostnad av 200 000 kronor på grund av beslutade lönehöjningar samt, å andra sidan, en minskning med 600 000 kronor med anledning av överföring av avlöningskostnaderna för viss frivilligt tjänstgörande personal till annat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 530 000 kronor.

82:o) **Flygvapnet: Rekryteringskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92, s. 214 och 215), innebärande en anslagsminskning av 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

83:o) **Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, s. 215), innebärande en anslagshöjning av 35 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

AVLÖNINGAR M. M. TILL VÄRNPLIKTIGA

84:o) **Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94, s. 215 och 216), innebärande en anslagsminskning av 350 000 kronor, som betingas av minskning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga samt överföring av avlöningskostnader för viss frivilligt tjänstgörande personal från förevarande anslag till annat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 8 650 000 kronor.

SJUKVÅRD

85:o) **Flygvapnet: Sjukvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, s. 216), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Sjukvård* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

RESEERSÄTTNINGAR M. M.

86:o) **Flygvapnet: Reseersättningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96, s. 217 och 218), innebärande en anslagsminskning av 700 000 kronor, varvid förutsatts, att kostnaderna för militärmusikens resor m. m. samt de värnpliktigas fria resor m. m. jämlikt 3 och 10 §§ värnpliktsavlöningskungörelsen i fortsättningen skola bestridas från särskilda anslag samt att medel för flygkrigshögskolan icke anvisas under förevarande anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 000 kronor.

EXPENSER M. M.

87:o) **Flygvapnet: Bränsle m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 97, s. 218), innebärande en anslagshöjning av 300 000 kronor med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Bränsle m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 7 800 000 kronor.

88:o) **Flygvapnet: Telefon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98, s. 218 och 219), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Telefon m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor.

89:o) **Flygvapnet: Övriga expenser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 219), innebärande en anslagshöjning av 20 000 kronor, varvid förutsatts att medel för flygkrigshögskolan ej skola beräknas under anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 320 000 kronor.

MATHÅLLNING

90:o) **Flygvapnet: Mathållning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100, s. 220 och 221), innebärande en anslagshöjning av 1 000 000 kronor, varvid beaktats anslagsbelastningen samt minskningen av antalet tjänstgöringsdagar m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 9 200 000 kronor.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

91:o) **Flygvapnet: Beklädnad m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, s. 221—223), innebärande en av prisstegringar m. m. föranledd anslagshöjning av 150 000 kronor, varvid räknats med att minst 750 000 kronor kunna avses för bristtäckning, hemställer utskottet, med erinran om att de beställningar av ylleveror för flygvapnets behov som utlagts jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 13 februari 1959 komma att slutligt likvideras under budgetåret 1961/62,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 8 200 000 kronor.

92:o) **Flygvapnet: Inventarier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, s. 224 och 225), innebärande en anslagshöjning av 125 000 kronor, varvid förutsatts, att kostnaderna för musikmateriel under förevarande anslag överförs till annat anslag samt räknats med för engångsanskaffning av inventarier och förplägnadsmateriel 735 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Inventarier m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kronor.

93:o) **Flygvapnet: Tvätt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 103, s. 225), innebärande en anslagshöjning av 30 000 kronor, varvid räknats med minskat antal tjänstgöringsdagar och stegrade tvättkostnader vid försvarets anläggningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Tvätt* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 980 000 kronor.

ÖVNINGAR M. M.

94:o) **Flygvapnet: Övningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 104, s. 226 och 227), innebärande en anslagshöjning av 750 000 kronor, varvid förutsatts, att flygkrigshögskolans övningskostnader icke skola bestridas från förevarande anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 6 750 000 kronor.

95:o) **Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 105, s. 227), innebärande en anslagshöjning av 6 000 kronor på grund av ökat remonteringsbehov av hundar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 28 000 kronor.

FLYGMATERIEL M. M.

96:o) **Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 106, s. 228—231) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 720 000 000 kronor, dels ock till *Flygvapnet: Anskaff-*

ning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 733 600 000 kronor.

För budgetåren 1947/60 har riksdagen medgivit utläggande av beställningar inom en kostnadsram av 5 861,425 miljoner kronor, häri icke inräknade medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln och från anslaget Reglering av prisstegringar. Såsom betalningsmedel har under samma tid anvisats 4 902,325 miljoner kronor. I angivna belopp har icke inräknats vad som genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1959 tillförts anslaget Marinen: Fartygsbyggnader m. m. och statens budgetutjämningsfond, (15,8 + 5,25 =) 21,05 miljoner kronor. Den 30 juni 1960 var alltså enligt då meddelade beslut beställningsbemyndiganden till ett belopp av (5 861,425 — 4 902,325 =) 959,1 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har riksdagen medgivit, att beställningar må utläggas inom en kostnadsram av 720 miljoner kronor samt anvisat 733 miljoner kronor i betalningsmedel. Enligt hittills meddelade beslut kommer alltså den 30 juni 1961 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (959,1 + 720 — 733 =) 946,1 miljoner kronor att icke vara täckta av betalningsmedel.

Den 1 september 1960 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 888 miljoner kronor, häri inräknade bemyndiganden om sammanlagt 56,96 miljoner kronor som stod till Kungl. Maj:ts disposition, icke utnyttjade.

Den av riksdagen godkända kostnadsramen för budgetåren 1960/67 uppgår till 5 810 miljoner kronor i prisläge maj 1959 (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 277).

Såsom departementschefen inledningsvis anfört bör årskvoterna för budgetåren 1961/62 och 1962/63 i den år 1960 godkända kostnadsramen för anskaffning av flygmateriel m. m. reduceras. Med hänsyn härtill föreslår departementschefen, att kostnadsramen för budgetåren 1961/68 fastställas till 6 142,6 miljoner kronor samt att förevarande anslag för nästa budgetår upptages till 733,6 miljoner kronor. Härvid har departementschefen förutsett dels att bidrag till försvarets forskningsanstalt skall i mån av behov allttjämt utgå från anslaget, dels ock — i anslutning till sitt förslag i det föregående om överföring av vissa avlöningskostnader från sakanslag till avlöningsanslag — att avlöningskostnader om i runt tal 1,4 miljoner kronor icke skall belasta anslaget från och med nästa budgetår.

Beställningsbemyndigandet för budgetåret 1961/62 bör liksom för innevarande budgetår upptagas till 720 miljoner kronor. Beslut om anskaffningsverksamhetens inriktning torde i sedvanlig ordning få meddelas av Kungl. Maj:t.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)								Summa
		1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	
<i>1960 års kostnadsram (budgetären 1960/67)</i>										
Årskvoter enligt 1960 års statsverksproposition	53	733	752	788	822	854	888	920	—	5 810
Justering till prisläge maj 1960	—	—	+18	+19	+20	+20	+21	+22	—	+120
Viss anskaffning	—	—	+2	—	—	—	—	—	—	+2
Överföring av avlöningskostnader	—	—	-1,4	-1	-1	-1	-2	-2	-2	-10,4
Anpassning till kostnadsram ¹	—	—	-37	-30	—	—	—	—	—	-67
Reservation från budgetåret 1957/58 ²	+8	—	—	—	—	—	—	—	—	+8
Outnyttjat belopp för budgetåret 1959/60 ³	+40	—	—	—	—	—	—	—	—	+40
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	—	-733	—	—	—	—	—	—	+973	+240
<i>1961 års kostnadsram (budgetären 1961/68) i prisläge maj 1960</i>	101	—	733,6	776	841	873	907	940	971	6 142,6

¹ Avser flygvapnets totala kostnadsram.
² Till flygförvaltningens förfogande stående reservation vid utgången av budgetåret 1957/58.
³ Årskvoten för budgetåret 1959/60 730 miljoner kronor. Nettoutgiften för sagda budgetår (sedan hänsyn tagits till bl. a. överföring från anslaget till reglering av prisstegringar) i runt tal 690 miljoner kronor.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1962 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (946,1 + 720 — 733,6 =) 932,5 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Utskottet. Anslaget för anskaffning av flygmateriel m. m. är för innevarande budgetår uppfört med 733 miljoner kronor, medan årskvoten för nästa budgetår enligt fastställd långsiktplan har beräknats till 752 miljoner kronor.

Enligt departementschefens förslag skall anslaget för nästa budgetår uppräknas med 18 miljoner kronor med hänsyn till prisförändringar och med 2 miljoner kronor för viss anskaffning av radiakmateriel. Den härigenom uppkomna anslagssumman 772 miljoner kronor bör emellertid enligt departementschefen minskas med 23 miljoner kronor för anpassning till av 1960 års försvarskommitté föreslagen kostnadsram för fjärde huvudtiteln samt med 15,4 miljoner kronor till följd av överföringar av avlöningskostnader och omföringar inom flygvapnets kostnadsram. Utskottet har icke något att erinra mot denna beräkning, varför anslaget alltså bör uppföras med 733,6 miljoner kronor.

Utskottet tillstyrker vidare, att beställningsbemyndigandet bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår, 720 miljoner kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anskaffningsverksamhetens inriktning.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 720 000 000 kronor;

b) till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 733 600 000 kronor.

97:o) **Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 108, s. 231—234) att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 161 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 156 814 000 kronor.

Inom den kostnadsram departementschefen för nästa budgetår räknar med för flygvapnet bör förevarande anslag uppföras med 161 miljoner kronor, varjämte i övrigt föreliggande medelsbehov bör kunna tillgodoses genom reservationsmedelsförbrukning. Vid anslagsberäkningen har departementschefen — i anslutning till sitt förslag i det föregående om överföring av vissa avlöningskostnader från sakanslag till avlöningsanslag — utgått från att avlöningskostnader uppgående till i avrundat tal 4 miljoner kronor icke skall belasta anslaget från och med nästa budgetår. Vidare minskar medelsbehovet under anslaget till följd av att kostnaderna för flygförvaltningens hålkortscentral i Arboga förutsatts skola bestridas från ett särskilt anslag.

I enlighet med flygförvaltningens förslag räknar departementschefen vidare med att anslaget skall tillgodoföras ett belopp av 11,1 miljoner kronor för reservdelar. Av anslaget bör 5 miljoner kronor i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår utnyttjas för omställning av verkstadsdriften.

Under i det föregående angivna förutsättningar bedömer departementschefen, att det under nästa budgetår bör bli möjligt att ta ut den flygtid av 165 000 timmar som chefen för flygvapnet ansett erforderlig med hänsyn till krigsduglighet och flygsäkerhet. I förhållande till det flygtidsuttag som förutsatts för innevarande budgetår — 162 500 timmar — ökar flygtiden således med 2 500 timmar.

Utskottet har vid sin granskning av den verkställda anslagsberäkningen icke funnit något vara att erinra. Utskottet tillstyrker alltså, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 161 miljoner kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 161 000 000 kronor.

98:o) **Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109, s. 234 och 235), innebärande en anslagshöjning av 1 450 000 kronor med hänsyn till den flygtid med vilken räknats vid anmälan av anslaget till drift och underhåll av flygmateriel m. m. i det föregående, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 9 650 000 kronor.

99:o) **Flygvapnet: Anskaffning av drivmedelsutrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110, s. 235—237), innebärande en anslagsminskning av 150 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 2 150 000 kronor.

100:o) **Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 111, s. 237), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

101:o) **Flygvapnet: Understöd åt privatflyget.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 112, s. 237—239), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Understöd åt privatflyget* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 366 000 kronor.

Vissa för försvaret gemensamma ändamål

KRIGSARKIVET

102:o) **Krigsarkivet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, s. 240 och 241), innebärande en anslagshöjning av 66 000 kronor, varvid räknats med att för arvode till organisationsföredragande anvisas 600 kronor, vilket belopp förutsatts skola uppföras under en ny post, Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ävensom automatiska kostnadsförändringar m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	111 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	8 300
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	245 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	110 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 100
	Summa kronor 482 000

b) till *Krigsarkivet: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 482 000 kronor.

103:o) **Krigsarkivet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, s. 241 och 242), innebärande en anslagshöjning av 4 000 kronor huvudsakligen av automatisk natur, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Krigsarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 kronor.

104:o) **Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 242), innebärande en anslagshöjning av 1 000 kronor, varav 700 kronor på grund av prisstegringar m. m. samt 300 kronor för anskaffning av moderna kartor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 kronor.

105:o) **Krigsarkivet: Inredning av vissa arkivaliemagasin.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, s. 242 och 243), avseende inredning av en byggnad för arkivalier på Solvallaområdet samt transporter av arkivalier till Solvallamagasinen, hemställer utskottet, med erinran om att anslaget för innevarande budgetår uppförts med allenast formellt belopp,

att riksdagen må till *Krigsarkivet: Inredning av vissa arkivaliemagasin* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

ARMÉMUSEUM

106:o) **Armémuseum: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, s. 243 och 244), innebärande en anslagshöjning av 29 000 kronor, varvid räknats med att för nuvarande innehavaren av tjänsten för konserveringsassistent i Ae 11 inrättas en personlig ordinarie tjänst i lönegrad Ao 11 och med samma tjänstebenämning, därvid en tjänst för preparator i Ao 9 på övergångsstat kan indragas, ävensom 1960 års lönereglering m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för armémuseum, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) fastställa följande avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	143 100
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	23 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	46 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	57 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 400
	Summa kronor 274 000

c) till *Armémuseum: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 274 000 kronor.

107:o) **Armémuseum: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 244), innebärande en anslagshöjning av 29 000 kronor för inredning med montrer m. m. av nya utställningssalar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armémuseum: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 89 000 kronor.

108:o) **Armémuseum: Samlingars konservering m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 119, s. 245), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

FÖRSVARETS FORSKNINGSANSTALT

109:o) **Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 120, s. 245—251) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 10 400 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 8 659 000 kronor.

Den sedan många år pågående utbyggnaden av forskningsanstaltens organisation bör enligt departementschefen fortsätta. Sålunda föreslår departementschefen, att vid anstalten inrättas en permanent fjärde avdelning. Till denna avdelning bör forskningen rörande kärnvapnens verkningar samt rörande skyddet mot dylika vapen koncentreras. För avdelningschefen bör inrättas en tjänst i högst Bp eller Br 4.

Departementschefen föreslår vidare, att följande tjänster inrättas vid anstalten, nämligen för fyra forskningschefer i Br 3, fyra laboratoriechefer eller laboratorer i Br 1, två laboratoriechefer eller laboratorer i högst Ae 26, en byrådirektör i Ae 24, en förste forskningsingenjör eller forskningsingenjör i högst Ae 24 samt en förste byråingenjör i Ae 23. Tjänsterna för byrådirektör och förste byråingenjör avses för underrättelsetjänsten vid anstalten. Den föreslagna tjänsten i högst Ae 24 motsvaras av en nu vid armétygförvaltningen inrättad tjänst för byrådirektör i Ae 24 (jfr anslaget Armétygförvaltningen: Avlöningar). Departementschefen har intet att erinra mot att nuvarande innehavare av sistnämnda tjänst även efter över-

föreningen till forskningsanstalten bibehåller tjänstebenämningen byrådirektör.

För arvode till organisationsföredragande bör under anslaget beräknas 1 200 kronor.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag har vidare beaktats merkostnaderna för 1960 års allmänna lönereglering, lönegradsuppflyttningar jämlikt propositionen 1960:151 samt löneklassuppflyttningar.

Utskottet anser i likhet med departementschefen, att utbyggnaden av forskningsanstaltens organisation bör fortsätta samt tillstyrker i sådant syfte, att vid anstalten inrättas en permanent fjärde avdelning för forskning rörande kärnvapnens verkningar och skyddet mot dylika vapen. Utskottet tillstyrker jämväl, att för chef för avdelningen inrättas en tjänst i högst Bp eller Br 4.

Vad departementschefen i övrigt anfört under förevarande punkt har icke heller givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 215 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	18 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	5 665 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 352 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	150 000
	Summa kronor 10 400 000

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 10 400 000 kronor.

110:o) **Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, s. 251), innebärande en anslagshöjning av 45 000 kronor, varav 15 000 kronor på grund av den utökade verksam-

heten vid forskningsanstalten och 30 000 kronor på grund av medelsförbrukningen för sjukvård samt bränsle m. m. under budgetåret 1959/60, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 945 000 kronor.

111:o) **Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 122, s. 251—253) att dels till Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 36 000 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 2 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 34 665 000 kronor.

Med beaktande i huvudsak av medelsbehovet för lönehöjningar och prisstegringar m. m. föreslår departementschefen, att anslaget uppräknas med 1 335 000 kronor. Departementschefen utgår därvid från att anstalten i mån av behov alltså skall erhålla bidrag för sin verksamhet från försvarsgrensförvaltningarna. Liksom för innevarande budgetår bör medgivande inhämtas till att materielbeställningar utlägges för ett belopp av 2 500 000 kronor utöver anvisade medel.

Utskottet tillstyrker departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag. Utskottet finner sig jämväl böra tillstyrka, att liksom för budgetåret 1960/61 forskningsanstalten bemyndigas att utöver anslaget utlägga materielbeställningar inom en kostnadsram av 2 500 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 36 000 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 2 500 000 kronor.

112:o) **Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 123, s. 253 och 254), innebärande en anslagshöjning av 1 200 000 kronor, därvid räknats med 1 600 000 kronor för inredning m. m. av de nytillkommande lokalerna inom

kvarteret Garnisonen, 1 500 000 kronor i betalningsmedel för databehandlingsmaskin, varvid förutsatts, att jämväl anslaget till viss forskningsverksamhet får anlitas för betalning av maskinen, samt 900 000 kronor för övriga ändamål under förevarande anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

113:o **Försvårshögskolan: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 124, s. 254—256) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för försvårshögskolan, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvårshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Försvårshögskolan: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 323 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 255 000 kronor.

För att bereda möjlighet att vid försvårshögskolan på heltid anställa en civil lärare såsom företrädare för den civila sektorn av totalförsvaret bör för arvoden m. m. anvisade medel uppräknas med 35 000 kronor. Vidare räknar departementschefen med en ökning av 5 000 kronor för beredande av ökat utrymme för anställande av deltidstjänstgörande civila lärare m. fl. Under här avsedd anslagspost, Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har 2 400 kronor beräknats för avlöningsförstärkning åt generalmajoren G. A. Westring, att utgå så länge denne kvarstod i beställningen som chef för försvårshögskolan. Westring innehar nu icke längre ifrågavarande beställning. Hänsyn härtill bör tagas vid beräkning av nämnda anslagspost. Denna bör slutligen uppräknas med 5 000 kronor för höjning av timarvodena.

En vid försvårshögskolan inrättad tjänst för kontorsbiträde i Ao 5 bör utbytas mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har vidare beaktats merkostnaderna för 1960 års lönereglering och löneklassuppflyttningar m. m.

Utskottet tillstyrker av departementschefen under förevarande punkt föreslagen personalförändring och verkställd anslagsberäkning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvårshögskolan, som föranledes av

vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	132 600
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	16 400
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	110 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	11 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	49 700
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000
	Summa kronor 323 000

c) till *Försvarshögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 323 000 kronor.

114:o) **Försvarshögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 125, s. 257), innebärande en anslagshöjning av 1 000 kronor för höjda städlöner och omarbetning av kompendier, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarshögskolan*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 58 000 kronor.

FÖRSVARETS LÄROVERK

115:o) **Försvarets läroverk: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, s. 258—260), innebärande en anslagshöjning av 40 000 kronor, varvid räknats med beslutade lönehöjningar, ökat medelsbehov för timplärlararvoden m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets läroverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	716 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	288 000

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	235 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	15 900
	Summa kronor 1 260 000

b) till *Försvarets läroverk: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 260 000 kronor.

116:o) **Försvarets läroverk: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 128, s. 260 och 261), innebärande en anslagshöjning av 11 000 kronor, varav 6 000 kronor för anskaffning av nya gardiner till läroverkets aula, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

FÖRSVARETS BREVSKOLA

117:o) **Försvarets brevskola: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129, s. 261—263), innebärande en anslagshöjning av 52 000 kronor, varvid medel beräknats för arvoden åt personal, som tages i anspråk för den kostnadsfria undervisning, som skall meddelas vissa officerare som förberedelse för inträdesprov till krigshögskolan, samt för beslutade lönehöjningar m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets brevskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	60 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	35 420
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	88 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	44 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 980
	Summa kronor 231 000

b) till *Försvarets brevskola: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 231 000 kronor.

118:o) **Försvarets brevkola: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, s. 263), innebärande en anslagshöjning av 9 000 kronor, varav cirka 7 000 kronor för omkostnader i samband med den undervisning som enligt vad som anförts under föregående anslag kommer att meddelas vissa officerare kostnadsfritt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets brevkola: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSFÖRRÅD

119:o) **Försvarets sjukvårdsförråd: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131, s. 263—265), innebärande en anslagshöjning av 75 000 kronor, varvid medel beräknats för tillfälligt anställande av personal vid sjukvårdsförråd och läkemedelscentraler samt beaktats 1960 års lönerreglering, löneklassuppflyttningar m. m. och belastningen på olika anslagsposter, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförråd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	45 800
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	54 600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	365 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	133 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 800
	<hr/>
Summa kronor	639 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från Norrbottens läns landsting för lön åt apotekare och apoteksbiträde vid läkemedelscentralen i Boden	39 000
	<hr/>
Nettoutgift kronor	600 000

b) till *Försvarets sjukvårdsförråd: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

120:o) **Försvarets sjukvårdsförråd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132, s. 265 och 266), innebärande en anslagshöjning av 10 000 kronor, bland annat avseende bränsleposten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets sjukvårdsförråd: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

MILITÄRAPOTEKET

121:o) **Militärapoteket: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 134, s. 267—271) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Militärapoteket: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 720 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 588 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker, att en tjänst för apotekare i Ag 19 tillkommer för handläggning av ärenden rörande läkemedelsförsörjningen. Vidare bör på grund av apotekets ökade verksamhet, vilken främst sammanhänger med utbyggnaden av Karolinska sjukhuset, tjänster tillkomma för en halvtidstjänstgörande receptarie (farm. kand.) i Ag 13, 2 förste apoteksbiträden, varav ett i Ag 9 och ett i Ag 7, ett apoteksbiträde i reglerad befordringsgång samt ett ekonomibiträde i Ae 2/3.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för uppflyttning av en tjänst för apoteksbiträde i reglerad befordringsgång till förste apoteksbiträde i Ae 7.

Vid beräkningen av medelsbehovet har vidare beaktats 1960 års löne-reglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter. På grund av ökad läkemedelsförsäljning räknas med att inkomsterna under anslaget stiger med 62 000 kronor.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	63 200
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	15 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	746 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	240 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	15 800
	<hr/>
	Summa kronor 1 080 000

Särskilda uppbördsmedel

Överskott på förrådstitel	360 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 720 000

b) till *Militärapoteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 720 000 kronor.

122:o) *Militärapoteket*: **Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, s. 271 och 272), innebärande en anslagsminskning av 4 000 kronor, får utskottet, som icke har något att erinra mot vad departementschefen i ärendet anfört, hemställa,

att riksdagen må till *Militärapoteket*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

FÖRSVARETS TANDVÅRD

123:o) **Försvarets tandvård: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, s. 272—274), innebärande en anslagshöjning av 217 000 kronor, varvid beaktats 1960 års lönereglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter och av riksdagen beslutad särskild ersättning till vissa tandsköterskor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets tandvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 755 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	485 000
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	32 000
	<hr/>
	Summa kronor 2 272 000

b) till *Försvarets tandvård: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 272 000 kronor.

124:o) **Försvarets tandvård: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 137, s. 274), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets tandvård: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

MILITÄRPSYKOLOGISKA INSTITUTET

125:o) **Militärpsykologiska institutet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 138, s. 274—277) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för militärpsykologiska institutet, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för militärpsykologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Militärpsykologiska institutet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 465 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 395 000 kronor.

Arbetsuppgifterna inom det militärpsykologiska verksamhetsfältet har ökat under de senare åren. Bland annat har det till följd av den starka tekniska utvecklingen inom krigsmakten uppstått anpassnings- och utbildningsproblem som kräver psykologisk belysning. Med hänsyn till ökningen av arbetsuppgifterna föreslår departementschefen, att personalen vid institutet från och med nästa budgetår utökas med en militärpsykolog i Ae 23. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar bör uppräknas med 5 000 kronor för att utomstående experter i större utsträckning skall kunna utnyttjas för forsknings- och utredningsuppgifter. I övrigt föreslår departementschefen, att en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 utbytes mot tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Departementschefen föreslår vidare, att löneställningen för militäröverpsykologen höjes från Be 1 till Be 3.

Vid beräkningen av medelsbehovet har vidare beaktats 1960 års löne-reglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet tillstyrker av departementschefen under förevarande punkt föreslagna personalförändringar, innebärande, bland annat, inrättandet av en befattning som militärpsykolog i Ae 23. Den verkställda anslagsberäkningen synes böra godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för militärpsykologiska institutet, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) fastställa följande avlöningsstat för militärpsykologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	26 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	9 200
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	105 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	240 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	80 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 800
	Summa kronor 465 000

c) till *Militärpsykologiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 465 000 kronor.

126:o) **Militärpsykologiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 139, s. 277 och 278), innebärande en anslagshöjning av 4 000 kronor, varvid anslagsposterna till expenser och till publikationstryck uppräknats med 1 500 kronor vardera, vilket närmast motsvarar ökade kostnader på grund av allmän varuskatt, samt att med hänsyn till belastningen expensposten höjts med 1 000 kronor för utgifter avseende bränsle, lyse och vatten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Militärpsykologiska institutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 124 000 kronor.

CENTRALA VÄRNPLIKTSBYRÅN

127:o) **Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 140, s. 278—282) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Centrala värnpliktsbyrån:

Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 004 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 894 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att en tjänst för kontorist i Ae 9 tillkommer för mobiliseringsgruppen vid värnpliktsbyråns truppregister. Härvid bör en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål indragas. Departementschefen räknar vidare medel för tillfälligt anställande av högst fyra biträden.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för utbyte av en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7 mot tjänst för tekniker i Ae 9.

Vid beräkningen av medelsbehovet har vidare beaktats 1960 års löne- reglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	312 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	77 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	960
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	376 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	225 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	13 040
	<hr/>
	Summa kronor 1 004 000

b) till *Centrala värnpliktsbyrån*: Avlöningar för budget-
året 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 004 000 kronor.

128:o) **Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 141, s. 282—284), innebärande en anslagshöjning av 45 000 kronor, avseende sjukvårdskostnader, anskaffning av hålkortsmaskiner m. m., höjda städlöner, ökade telefonkostnader och prishöjningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 412 000 kronor.

MILITÄRMUSIKEN

129:o) **Militärmusiken: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, s. 284 och 285), innebärande en anslagshöjning av 500 000 kronor till följd av 1960 års lönerreglering, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för militärmusiken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 800 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 040 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 300 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	160 000
	<hr/>
	Summa kronor 10 300 000

b) till *Militärmusiken: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 10 300 000 kronor.

130:o) **Militärmusiken: Reseersättningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 143, s. 285) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

Rese- och traktamentskostnaderna för de militära musikkårerna bestri- des nu från försvarsgrenarnas reseanslag. Såsom anförts i det före- gående vid anmälan av anslaget Armén: Reseersättningar m. m. bör medel för bestridande av nyssnämnda kostnader från och med nästa budgetår anvisas under ett särskilt anslag. Med hänsyn till erfarenheterna av med- delsbehovet för ifrågakvarande ändamål under de senaste budgetåren och med beaktande av den kostnadsökning som torde uppkomma till följd av att militärtaxan upphävts från och med den 1 juli 1960 föreslår departe-

mentschefen, att anslaget, som torde få benämnas Militärmusiken: Reseersättningar m. m., för nästa budgetår uppföres med 320 000 kronor.

Utskottet har i det föregående vid behandlingen av anslaget Armén: Reseersättningar m. m. tillstyrkt, att rese- och traktamentskostnaderna för de militära musikkårerna skola från och med nästa budgetår anvisas under ett särskilt anslag. Utskottet har funnit sig böra godtaga av departementschefen gjorda beräkningar av medelsbehovet för ändamålet. Anslaget torde böra erhålla den av departementschefen föreslagna benämningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Militärmusiken: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

131:o) **Militärmusiken: Materiel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 144, s. 285 och 286) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

Kostnader för anskaffning och underhåll av musikinstrument m. m. för de militära musikkårerna bestrides nu av medel under försvarsgrenarnas anslag till inventarier m. m. För innevarande budgetår utgör för nyssnämnda ändamål beräknade medel sammanlagt 138 000 kronor, varav 100 000 kronor beräknats under arméns, 18 000 kronor under marinens och 20 000 kronor under flygvapnets inventarieanslag. Såsom anförts i det föregående (jfr anslaget Armén: Reseersättningar m. m.) bör kostnaderna för anskaffning och underhåll av musikmateriel från och med nästa budgetår bestridas från ett särskilt anslag. Vid beräkningen av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål bör hänsyn tagas dels till att en musikkår skall indragas under innevarande budgetår, dels ock till inträffade prisstegringar. Med hänsyn härtill föreslår departementschefen att anslaget, vilket torde få benämnas Militärmusiken: Materiel, för nästa budgetår uppföres med 140 000 kronor.

Utskottet har i det föregående vid behandlingen av anslaget Armén: Reseersättningar m. m. tillstyrkt, att kostnaderna för anskaffning och underhåll av musikmateriel från och med nästa budgetår skola bestridas från ett särskilt anslag. Det av departementschefen för ändamålet beräknade medelsbehovet har icke givit utskottet anledning till erinran. Anslaget torde böra erhålla den av departementschefen förordade benämningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Militärmusiken: Materiel* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

ANSKAFFNING AV VISS MATERIEL M. M.

132:o) **Sjukvårdsmateriel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 145, s. 286 och 287), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 775 000 kronor.

133:o) **Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 146, s. 287 och 288), innebärande en anslagshöjning av 250 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

134:o) **Vissa signalförbindelser m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 147, s. 288 och 289) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 9 500 000 kronor, dels ock till Vissa signalförbindelser m. m. för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor.

Från och med budgetåret 1955/56 tillämpas beträffande förevarande anslag ett system med beställningsbemyndiganden av samma slag som tillämpas beträffande försvarsgrenarnas anslag till anskaffning av tygmateriel (motsvarande). De av riksdagen för budgetåren 1955/60 medgivna bemyndigandena uppgår till sammanlagt 41 175 000 kronor, häri icke inräknade medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln och anslaget till reglering av prisstegringar. Vidare har riksdagen för budgetåren 1952/55 medgivit, att utöver anvisade anslag beställningar fått utläggas till en kostnad av sammanlagt 13 000 000 kronor. För att bestrida kostnader för ifrågavarande beställningar har till och med budgetåret 1959/60 anvisats tillhopa 38 000 000 kronor. Den 30 juni 1960 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av 16 175 000 kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndigande till ett belopp av 13 000 000 kronor lämnats, medan 9 750 000 kronor anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1961 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av 19 425 000 kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

I enlighet med förslag av försvarsstabschefen bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 10 000 000 kronor. Kostnadsramen för beställningsbemyndigandet bör bestämmas till 9 500 000 kronor.

Vid bifall till vad departementschefen sålunda föreslagit kommer den 30 juni 1962 beställningsbemyndiganden till ett belopp av 18 925 000 kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, vilket i förhållande till det nu löpande budgetåret innebär minskad kostnadsram för utläggande av beställningar med 3 500 000 kronor och höjt anslagsbelopp med 250 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 9 500 000 kronor;

b) till *Vissa signalförbindelser m. m. för budgetåret 1961/62* anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor.

135:o) **Anskaffning av taggtråd. Järnvägskrigsbromateriel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 148 och 149, s. 290), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1961/62 anvisa

a) till *Anskaffning av taggtråd* ett reservationsanslag av 100 000 kronor;

b) till *Järnvägskrigsbromateriel* ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

FAMILJEBIDRAG

136:o) **Familjebidrag.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 150, s. 291) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 34 500 000 kronor.

Vidare har i de förenämnda båda likalydande motionerna I: 301 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 368 av herr *Hjalmarson m. fl.* hemställts, bland annat, att förevarande anslag måtte höjas med 2 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 35 000 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Ämbetsverket, som samrätt med försvarets socialbyrå och chefen för armén, utgår vid sina beräkningar från att familjebidragskostnaderna per man och dag uppgår till, under första tjänstgöring (motsvarande) en krona 40 öre samt under repetitionsövning sju kronor 15 öre. För innevarande budgetår beräknades motsvarande dagskostnader till

respektive en krona 25 öre och sex kronor 50 öre. Uppräkningen sammanhänger med den av 1960 års riksdag beslutade höjningen av familjepeningens maximibelopp med 20 % (L₂U 7, rskr. 137). Med beaktande av uppgifter från försvarsgrenscheferna om antalet tjänstgöringsdagar och dessas fördelning på olika slag av tjänstgöring uppskattar civilförvaltningen kostnaderna för familjebidrag vid nu gällande bestämmelser till i runt tal 43 275 000 kronor, varav omkring 20 735 000 kronor för värnpliktiga inkallade till repetitionsövningar. Då övriga utgifter under anslaget beräknas uppgå till oförändrat 225 000 kronor, skulle anslaget behöva uppföras med 43 500 000 kronor. Med beaktande av anslagsbelastningen under föregående budgetår och i avvaktan på erfarenhet av medelsförbrukningen under innevarande budgetår, för vilket anslaget höjts med 1 000 000 kronor, föreslår civilförvaltningen, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 35 000 000 kronor.

Med det antal tjänstgöringsdagar civilförvaltningen räknar med skulle förevarande anslag med hänsyn till den år 1960 beslutade höjningen av familjepeningens maximibelopp enligt departementschefens beräkningar behöva upptagas till 37 000 000 kronor. Till följd av förutsatt avkortning av tiden för repetitionsövningarna vid armén och kustartilleriet under nästa budgetår synes emellertid anslaget kunna begränsas till 34 500 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkterna 1 och 29 i det föregående anfört om avkortning av repetitionsövningarna får utskottet med avstyrkande av de i ämnet väckta motionerna, såvitt nu är i fråga, tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 301 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Familjebidrag* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 34 500 000 kronor.

PERSONALVÅRDSVERKSAMHET M. M.

137:o) **Försvarets personalvård: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 151, s. 292—295) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för försvarets personalvård, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets personalvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Försvarets personalvård: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 220 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 005 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker inrättande av två tjänster för personalvårdsverksamhet vid centrala staber och förvaltningar i Stockholm med placering i lönegrad Ae 17 och tjänstebenenämningen konsulent. Vidare tillstyrker departementschefen, att en tjänst för kontorsbiträde i Ao 5 tillkommer i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång.

För ersättningar åt medhjälpare inom den lokala personalvårdsorganisationen beräknar departementschefen ett till 66 000 kronor höjt belopp.

Vid beräkningen av medelsbehovet har vidare beaktats 1960 års löne reglering, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet tillstyrker av departementschefen under förevarande punkt föreslagna personalförändringar innebärande, bland annat, inrättandet av två tjänster i lönegraden Ae 17. Den verkställda anslagsberäkningen synes bära godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvarets personalvård, som föranledes av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets personalvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	65 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbe fattning, <i>förslagsvis</i>	23 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	156 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	719 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	241 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 000
	<hr/>
	Summa kronor 1 220 000

c) till *Försvarets personalvård*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 220 000 kronor.

138:o) **Försvarets personalvård: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152, s. 295 och 296), innebärande en anslagshöjning av 50 000 kronor för reseersättningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets personalvård: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

139:o) **Soldathemsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, s. 296), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Soldathemsverksamhet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

140:o) **Fritidsundervisning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154, s. 296 och 297), innebärande en anslagshöjning av 20 000 kronor, avseende bidrag till fritidsundervisningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fritidsundervisning m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 340 000 kronor.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

141:o) **Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 155, s. 297—299) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 2 630 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 550 000 kronor.

Anslaget har för nästa budgetår beräknats till 2 630 000 kronor. Därvid har räknats med en höjning av bidraget till befälsutbildningsrörelsen med 71 000 kronor och till Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund med 24 000 kronor. Då frivilliga automobilkårens verksamhet i huvudsak saknar militär betydelse, föreslås att bidrag till kåren i fortsättningen icke bör utgå från anslag under fjärde huvudtiteln. Detta innebär en kostnadsminskning under anslaget med 15 000 kronor. Anslagshöjningen utgör således 80 000 kronor.

Utskottet. Såsom departementschefen erinrat innebar det beslut i befälsordningsfrågan, som fattades vid förra årets riksdag, bland annat, införande av två särskilda obligatoriska befälsövningar om vardera 15 dagar för värnpliktiga officerare och underofficerare. Denna påbyggnad av utbildningen var främst motiverad av krigsorganisatoriska krav. Enligt av chefen för armén nyligen utfärdade bestämmelser torde dessa övningar ej komma att organiseras förrän tidigast under utbildningsåret 1962/63. Med hänsyn härtill kommer, såsom departementschefen framhållit, den frivil-

liga repetitionsutbildningen under nästa budgetår icke att röna nämnvärt inflytande av nämnda övningar. Med erinran härom får utskottet, som tillstyrker den verkställda anslagsberäkningen, hemställa,

att riksdagen må till *Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 2 630 000 kronor.

142:o) **Lottaorganisationen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 156, s. 299 och 300), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lottaorganisationen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 930 000 kronor.

143:o) **Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, s. 300 och 301), innebärande en anslagshöjning av 10 000 kronor, avseende egentliga utbildningskostnader, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

144:o) **Frivilliga djursjukvården i krig.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, s. 301), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

145:o) **Frivilliga skytteväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 159, s. 301—303), innebärande en anslagshöjning av 50 000 kronor med hänsyn till lönehöjningar åt överstyrelsens kanslipersonal och för att möjliggöra förbättrat underhåll av skjutbanor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Frivilliga skytteväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 800 000 kronor.

146:o) **Understöd åt vissa föreningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 160, s. 303), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 53 000 kronor.

VISSA ÖVRIGA GEMENSAMMA ÄNDAMÅL

147:o) **Inskrivningskostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 161, s. 303 och 304) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 350 000 kronor.

I det föregående har föreslagits, att medel för, bland annat, de inskrivningsskyldigas fria resor m. m. jämlikt värnpliktsavlöningskungörelsen från och med nästa budgetår anvisas under ett särskilt anslag. Reseersättningar till värnpliktiga m. fl. Nedgången i medelsbehovet under förevarande anslag till följd härav kan emellertid antagas bli obetydlig. Vid beräkningen av anslaget för inskrivningskostnader bör hänsyn vidare tagas till att anslaget för innevarande budgetår uppräknats med 50 000 kronor för betalning av identitetsbrickor. Vid beräkningen av medelsbehovet har vidare beaktats anslagsbelastningen under föregående budgetår.

Utskottet har i det föregående vid behandlingen av anslaget Armén: Reseersättningar m. m. tillstyrkt, att medel för de inskrivningsskyldigas resor m. m. jämlikt värnpliktsavlöningskungörelsen från och med nästa budgetår skola anvisas under ett särskilt anslag.

Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Inskrivningskostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor.

148:o) **Vissa specialundersökningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162, s. 304 och 305), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa specialundersökningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 kronor.

149:o) **Reseersättningar till värnpliktiga m. fl.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 163, s. 305) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kronor.

Kostnaderna för de värnpliktigas och inskrivningsskyldigas m. fl. fria resor m. m. jämlikt 3 och 10 §§ värnpliktsavlöningskungörelsen har tidigare bestritts från försvarsgrenarnas anslag till reseersättningar m. m. samt från anslaget till inskrivningskostnader. I det föregående har föreslagits att medel

för ifrågavarande ändamål från och med budgetåret 1961/62 anvisas under ett särskilt för försvarsgrenarna gemensamt anslag. Vid anslagsberäkningen har beaktats medelsförbrukningen för ändamålet under sistförflutet budgetår, upphävandet av militärtaxan m. m.

Utskottet har i det föregående under arméns anslag till reseersättningar m. m. tillstyrkt, att kostnaderna för de värnpliktigas och inskrivningskyldigas m. fl. fria resor m. m. jämlikt 3 och 10 §§ värnpliktsavlöningskungörelsen från och med nästa budgetår skola anvisas under ett särskilt, för försvarsgrenarna gemensamt anslag. Av departementschefen gjorda beräkningar av medelsbehovet för ändamålet finner sig utskottet kunna godtaga. Anslaget torde böra uppföras såsom förslagsanslag med den av departementschefen förordade benämningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Reseersättningar till värnpliktiga m. fl.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kronor.

150:o) **Underbefälsrekrytering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 164, s. 306) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

Under anslaget Försvarets socialbyrå: Omkostnader har för budgetåret 1960/61 anvisats 112 000 kronor för annonsering och annan upplysningsverksamhet för underbefälsrekryteringen. Kungl. Maj:t har i samband med beslut om nedläggande av försvarets socialbyrå med utgången av mars 1961 föreskrivit, att den vid byrån bedrivna rekryteringsverksamheten skall överföras till försvarsgrenscheferna (inspektören för kustartilleriet) i vad denna verksamhet angår den egna försvarsgrenen (kustartilleriet), dock att försvarets civilförvaltning skall äga vissa samordnande och granskande uppgifter i vad avser den med rekryteringen förenade upplysningsverksamheten.

Departementschefen föreslår, att medel för ifrågavarande upplysningsverksamhet från och med budgetåret 1961/62 anvisas under ett förslagsvis betecknat anslag med benämningen Underbefälsrekrytering. För nästa budgetår bör för ändamålet anvisas 115 000 kronor. Anslaget bör icke få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Utskottet. Vad departementschefen anfört under förevarande punkt har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Underbefälsrekrytering* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

151:o) **Vissa civilanställningsåtgärder.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 165, s. 306 och 307) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

Under anslaget Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder har hittills anvisats medel för *dels* avskedspremier till manskap jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947 med bestämmelser för underlättande av fast anställt manskaps övergång till civil verksamhet, *dels* civilanställningsförsäkring jämlikt samma kungörelse, *dels* tjänstepremier till avgående fältflygare och flygnavigatörer enligt kungörelsen den 20 september 1957 med bestämmelser för underlättande av fältflygares och flygnavigatörers övergång till civil verksamhet, *dels* viss utbildning i civilanställningssyfte för på aktiv stat kvarstående underbefäl, *dels* ock stipendier till visst avgånget underbefäl vid yrkesutbildning jämlikt förenämnda kungörelse den 30 juni 1947. Större delen av utgifterna under anslaget har under senare budgetår utgjort kostnader för tjänstepremier till avgående fältflygare och flygnavigatörer.

Vid socialbyråns nedläggande med utgången av mars 1961 kommer samtliga ärenden rörande civilanställningsförmåner och civilanställningsutbildning att överföras från socialbyrån till försvarets civilförvaltning. Medel för ifrågakvarande civilanställningsåtgärder bör liksom hittills anvisas under ett särskilt förslagsanslag. Departementschefen föreslår, att anslaget uppföres med 1 500 000 kronor, innebärande en höjning med 540 000 kronor jämfört med motsvarande anslag, Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder, för innevarande budgetår.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anför under förevarande punkt, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Vissa civilanställningsåtgärder* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

152:o) **Vidareutbildning av viss civil personal.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 166, s. 307—310) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

Den tekniska utvecklingen medför behov av högt kvalificerad personal. Med hänsyn härtill och till önskemålet att på mest rationella sätt utnyttja tillgänglig arbetskraft fäster departementschefen stor vikt vid frågorna om vidareutbildning och omskolning av teknisk personal inom försvaret och anser, att dessa frågor bör ägnas ökad uppmärksamhet. Departementschefen erinrar om att Kungl. Maj:t medgivit en provisorisk reglering i

fråga om vidareutbildning av teknisk personal vid armétygförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen och försvarets forskningsanstalt. Departementschefen finner det lämpligt och betydelsefullt, att denna verksamhet numera erhåller fastare former.

Uppkommande behov av arbetskraft inom ett område bör i första hand tillgodoses med personal som kan frigöras inom andra områden. Härvid bör enligt departementschefens mening ägnas ökad uppmärksamhet åt möjligheterna att till bristområden inom en förvaltnings verksamhetsområde överföra personal från annan myndighet inom försvaret, där personal kan frigöras. Departementschefen anser det även här vara ett väsentligt intresse att möjlighet finnes att omskola ifrågavarande personal för de nya arbetsuppgifterna. Departementschefen bedömer det som angeläget att dessa möjligheter utvidgas.

Enligt den provisoriska regleringen har vidareutbildning och omskolning begränsats till personal som är verksam inom det tekniska området. Departementschefen anser emellertid, att även annan civil förvaltningspersonal — administrativ, kameral eller liknande — vid militära förvaltningsmyndigheter i fall av behov bör komma i åtnjutande av dylik utbildning.

Myndigheterna bör hålla varandra orienterade om pågående eller planerad utbildning. Det kan även ifrågakomma att anordna gemensam utbildning eller omskolning för personal från två eller flera myndigheter.

Departementschefen anser alltså, att medel även framdeles bör ställas till förfogande för anordnande av vidareutbildning m. m. Förutsättningen härför bör vara att utbildningen direkt syftar till att göra personalen skickad att lösa de arbetsuppgifter av speciell natur, som förekommer inom vederbörande verksamhetsområde. I fråga om kurser som anordnas av försvarets centrala förvaltningsmyndigheter och av försvarets forskningsanstalt bör medel anvisas för bestridande av erforderliga lärararvoden, kostnader för läroböcker och undervisningsmateriel samt med verksamheten i övrigt förenade omkostnader. Möjlighet bör även finnas för förenämnda myndigheter att under angiven förutsättning även utbetala avgifter för eller bidrag till korrespondenskurser eller andra enskilda kurser m. m.

Medel för ifrågavarande utbildningsverksamhet bör från och med nästa budgetår anvisas under ett gemensamt reservationsanslag, benämnt Vidareutbildning av viss civil personal. Medelsbehovet under anslaget beräknas för nästa budgetår till 250 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om disposition av ifrågavarande anslagsmedel.

Utskottet anser sig böra tillstyrka, att nuvarande verksamhet i fråga om vidareutbildning och omskolning erhåller fastare former samt att denna

verksamhet utvidgas. Vad departementschefen härvidlag föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker vidare, att medel för ändamålet anvisas under ett gemensamt reservationsanslag med den av departementschefen förordade benämningen. Departementschefens beräkningar av medelsbehovet för nästa budgetår anser sig utskottet kunna godtaga. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om dispositionen av anslagsmedlen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vidareutbildning av viss civil personal* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

153:o) **Försvarsupplysning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 167, s. 311 och 312) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 206 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 180 000 kronor.

Departementschefen förutsätter, att jämväl utgifterna för tidskriften Flygvapennytt skall bestridas från förevarande anslag. Inom ramen för tillgängliga anslagsmedel bör en utjämning ske så att utgivning och utdelning av tidskrifterna Arménytt, Marinnytt och Flygvapennytt kan ske efter enhetliga grunder. Närmare reglering härutinnan bör ske enligt Kungl. Maj:ts bestämmande. För tidskriften Vårdkasen beräknas oförändrat belopp, 5 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anført under förevarande punkt och tillstyrker den äskade medelsanvisningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Försvarsupplysning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 206 000 kronor.

154:o) **Försvarsfilm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 168, s. 312), innebärande en anslagshöjning av 45 000 kronor med hänsyn till ökade framställningskostnader för militär undervisningsfilm, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsfilm* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 530 000 kronor.

155:o) **Publikations- och blankettryck.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, s. 313), innebärande en anslagshöjning av 100 000 kronor med hänsyn till ökade framställningskostnader, bland annat, till följd av allmänna varuskatten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Publikations- och blanketryck* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 780 000 kronor.

Diverse

156:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 170 och 171, s. 314) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1961/62 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 32 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 410 000 kronor.

157:o) **Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 174, s. 316), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

158:o) **Ersättning för automobilskatt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 175, s. 316 och 317), innebärande en anslagshöjning av 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för automobilskatt* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 6 800 000 kronor.

159:o) **Ersättning för rustning och rotering. Resestipendier. Vissa nämnder m. m. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 176—179, s. 317 och 318), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1961/62 anvisa

a) till *Ersättning för rustning och rotering* ett förslagsanslag av 15 000 kronor;

b) till *Resestipendier* ett reservationsanslag av 15 000 kronor;

c) till *Vissa nämnder m. m.* ett förslagsanslag av 225 000 kronor;

d) till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

160:o) **Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 180, s. 319), innebärande en anslagshöjning av 50 000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

161:o) **Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom. Täckande av vissa medelsbrister.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 181 och 182, s. 319 och 320), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,
att riksdagen må för budgetåret 1961/62 anvisa
a) till *Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom* ett förslagsanslag av 25 000 kronor;
b) till *Täckande av vissa medelsbrister* ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

162:o) **Borttagande av pansarhinder m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 183, s. 320), innebärande en anslagshöjning av 100 000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Borttagande av pansarhinder m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

163:o) **Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 184, s. 320 och 321), innebärande en anslagsminskning av 900 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.*, för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 11 500 000 kronor.

164:o) **Omskolning av i militärtjänst skadade.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 185, s. 321), innebärande en anslagshöjning av 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Omskolning av i militärtjänst skadade* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

165:o) **Rationaliseringsförsök.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 186, s. 321 och 322), innebärande en anslagsminskning av 165 000 kronor, med vilket belopp anslaget för budgetåren 1959/60 och 1960/61 sammanlagt uppräknades för anskaffning av vissa hålkortsmaskiner, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rationaliseringsförsök* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

166:o) **Prisundersökningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 187, s. 322), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Prisundersökningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

Uppskjutna frågor

167:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

punkten 2: Försvarsdepartementet: Avlöningar, Försvarsdepartementet: Omkostnader,

punkten 6: Försvarets civilförvaltning: Avlöningar, Försvarets civilförvaltning: Omkostnader,

punkten 27: Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar, Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader,

punkten 28: Försvarsstaben: Avlöningar, Försvarsstaben: Omkostnader, Försvarsstaben: Övningar,

punkten 30: Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel,

punkten 31: Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.,

punkten 64: Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.,

punkten 86: Marinen: Underhåll av fartyg m. m.,

punkten 89: Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.,

punkten 107: Flygvapnet: Luftförsvarsrobot,

punkten 126: Krigshögskolan: Avlöningar, Krigshögskolan: Omkostnader, Krigshögskolan: Övningar,

punkten 133: Garnisonssjukhusen: Avlöningar, Garnisonssjukhusen: Omkostnader,

punkten 172: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Kasernbyggnaders delfond,

punkten 173: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond samt

punkten 188: Reglering av prisstegringar;
vilket utskottet härmed får för riksdagen
anmäla.

Stockholm den 21 mars 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit:

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Thun, Holmqvist, Bengtson, Fritz Persson, Svärd, Bertil Petersson, Lundström och Kaijser; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Gustafsson i Stockholm, Malmberg, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Ståhl, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, fröken Elmén, herrar Lassinantti, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Uddevalla, Heckscher och Eskel.

Reservationer

1) vid *punkten 1* (Inledning) av herrar *Svärd, Kaijser, Staxäng och Heckscher*, vilka under förutsättning av bifall till den vid andra lagutskottets utlåtande nr 18 av herr Virgin och fröken Wetterström fogade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 301 och II: 368 och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 12, som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »och II: 368», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet vill i anslutning till det anförda uttala, att det i propositionen nr 39 framlagda förslaget att avkorta repetitionsövningarna med fem dagar för de värnpliktiga vid armén och kustartilleriet är otillräckligt underbyggt och — även om det genomföres provisoriskt och endast under ett budgetår — ägnat att sänka försvarets effekt och minska dess möjligheter att fullfölja de uppgifter, som enligt den allmänt accepterade målsättningen för vårt militära försvar åvila detsamma. Utskottet påpekar, att den begränsning i försvarets kostnadsram, som övergångsvis kan ernås genom ett ingripande, som allvarligt och under en följd av år minskar

krigsdugligheten och uthålligheten hos outhärliga förband, icke uppgår till två tiondels procent. Utskottet framhåller därutöver att, ehuru uppenbarligen så kunnat ske, 1960 års försvarskommitté icke hållits underrättad om det planerade ingripandet, trots att kommittén vid sitt bedömande av försvarets kostnadsramar också hade att taga hänsyn till utbildningseffekt och utbildningskostnader.

Då utskottet finner de skäl, som tala för repetitionsövningar i den omfattning som värnpliktslagen anger, bärande, utgår det därifrån vid sin beräkning av försvarshuvudtiteln för nästa budgetår. Utskottet kommer alltså att hemställa, att riksdagen med bifall till motionerna I: 301 och II: 368 måtte upptaga försvarshuvudtitelns slutsumma till 3 061,8 miljoner kronor (3 056,8 + 5).»

del ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, med bifall till motionerna I: 301 och II: 368 samt med avslag å motionerna I: 187 och II: 274, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1961 föreslagit rörande utgiftsram för det militära försvaret under budgetåren 1961/63, dock med den ändringen att denna ram fastställas från den utgångspunkten att repetitionsövningar skola anordnas i den omfattning, som anges i 27 § 1 mom. värnpliktslagen den 30 december 1941;»

2) vid *punkten 29* (Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga) av herrar *Svärd, Kaijser, Staxäng* och *Heckscher*, vilka under förutsättning av bifall till den med 1) betecknade reservationen ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till sitt uttalande under *punkten 1* tillstyrker utskottet, att i enlighet med yrkandet i motionerna I: 301 och II: 368 följande anslag under fjärde huvudtiteln uppräknas med sammanlagt 5 000 000 kronor, nämligen anslaget Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga med 1 400 000 kronor, anslaget Armén: Mathållning med 1 000 000 kronor, anslaget Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga med 100 000 kronor och anslaget Familjebidrag med 2 500 000 kronor. Med avseende å förevarande anslag räknar utskottet alltså med en anslagshöjning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag av 1 400 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 301 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 000 kronor.»

3) vid *punkten 35* (Armén: Mathållning) av herrar *Svärd, Kaijser, Staxäng* och *Heckscher*, vilka under förutsättning av bifall till den med 1) betecknade reservationen ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkterna 1 och 29 tillstyrker utskottet, att i enlighet med det motionsvis gjorda yrkandet förevarande anslag höjes i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1 000 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 301 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 47 800 000 kronor.»

4) vid *punkten 61* (Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga) av herrar *Svärd, Kaijser, Staxäng* och *Heckscher*, vilka under förutsättning av bifall till den med 1) betecknade reservationen ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkterna 1 och 29 tillstyrker utskottet, att i enlighet med det motionsvis gjorda yrkandet förevarande anslag höjes i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 100 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 301 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 11 300 000 kronor.»

5) vid *punkten 136* (Familjebidrag) av herrar *Svärd, Kaijser, Staxäng* och *Heckscher*, vilka under förutsättning av bifall till den med 1) betecknade reservationen ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkterna 1 och 29 tillstyrker utskottet, att i enlighet med det motionsvis gjorda yrkandet förevarande anslag höjes i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 2 500 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 301 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Familjebidrag* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 000 kronor.»

Särskilt yttrande

vid punkten 1 (Inledning) av herrar *Boman, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Bengtson, Svärd, Lundström, Kaijser, Staxäng, Malmborg, Svensson* i Stenkyrka, *Ståhl, Eliasson* i Sundborn, fröken *Elmén* och herr *Heckscher*, vilka anförde:

»Beträffande Kungl. Maj:ts i propositionen nr 39 framställda förslag om begränsning av repetitionsövningarnas längd kan vi icke underlåta att bringa omständigheterna vid förslaget tillkomst i erinran.

Beslutet att med anledning av 1959 års besparingsutrednings uttalande föreslå riksdagen denna begränsning av repetitionsövningarna fattades, enligt vad vi inhämtat, av regeringen efter departementschefens föredragning under första hälften av oktober månad 1960. Den av regeringen tillkallade 1960 års försvarskommitté var samtidigt i verksamhet för att enligt givna direktiv till ledning för budgetarbetet framlägga förslag till kostnadsram för försvaret, varvid inga ansträngningar lämnades oprövade för att uppnå enighet mellan de fyra demokratiska partierna. Intet meddelande lämnades kommittén om det av regeringen fattade beslutet. Kommitténs betänkande är dagtecknat den 14 december nämnda år. Detta tillvägagångssätt framstår för oss såsom anmärkningsvärt, bland annat därför att en begränsning av repetitionsövningarna av denna omfattning givetvis måste påverka kostnadsramen. Avsevärd tid hade stått till buds för ett sådant meddelande till kommittén, vilken sannolikt då blivit i tillfälle att närmare överväga förslaget innebörd och konsekvenser.

Vi finner dessutom detta tillvägagångssätt knappast vara ägnat att befrämja den såsom önskvärd ansedda demokratiska sammanhållningen kring försvaret.»